

ВІСНИК

THE HERALD

- VISNYK

Свобода народам!
Свобода людині!

Спільно - політичний місячник

ЗМІСТ

Погруддя сл. п. С. Бандери	1
Звернення Проводу ЗЧ ОУН	2
Степан Галамай — Завжди самостійна оцінка	4
Микола Чировський — Завдання українського студентства	5
Хосе Ортега і Гассет — Бунт мас	8
Проф. д-р Осип Андрушків — Сучасний стан математич- них наук в Україні	12
Н. К. — Ти відходиш	14
Алла Косовська — Син	14
О. Музиченко — Соціалізм у відступі	15
Борис Грінвальдт — Знали, чого йдуть	16
Б. Кравців — Радіохуліганство і „Лола Бай”	17
Микола Величківський — Хто відповідає?	19
Б. Г. — Нотатки не в такт і без такту	20
Карай-Дубина — „Гер Петер”	21
Д-р Ол. Соколевич — Бандера в навітленні американ- ського журналіста	25
А. Височенко — Всупереч наказу	26
В справі дослідження обставин смерти сл. п. С. Бандери	30
** — Вісті з Головної Управи ООЧСУ	31
В. Капотівський — „Дім збудований на піску” (рецензія)	31
Звернення ЦК АБН	31

ОРГАНІЗАЦІЯ

ОБОРОНИ
ЧОТИРЬОХ
СВОБІД
УКРАЇНИ

STATEMENT REQUIRED BY THE ACT OF AUGUST 24, 1912, AS AMENDED BY THE ACTS OF MARCH 3, 1933, JULY 2, 1946 AND JUNE 11, 1960 (74 STAT. 208) SHOWING THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, AND CIRCULATION OF

VISNYK — THE HERALD published monthly at New York, N. Y. for Oct. 1 1960.

1. The names and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business managers are: Publisher Organization for the Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc. 315 E. 10th St., New York 9, N. Y. Editor Nicholas Chirowsky, 209 Eastern Parkway, Newark 8, N. J. Managing editor — none. Business manager — Volodymyr Borowyk, 234 21st Street, Irvington 11, N. J.

2. The owner is: (If owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation, the names and addresses of the individual owners must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual member, must be given).

Name: Organization for the Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc. Address: 315 E. 10th St., New York 9, N. Y. (no stockholders) — Principal officers: Theo Kachaluba, President, 347 E. 10th Street, New York 9, N. Y., Nicholas Chirowsky, Vicepresident, 292 Eastern Parkway, Newark 8, N. J., Dr. Volodymyr Nesterchuk, 94 Harrison pl., Brooklyn 37, N. Y. secretary.

3. The known bondholders, and other security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: (If there are none, so state). Name: none.

4. Paragraphs 2 and 3 include, in cases where the stockholders or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting; also the statements in the two paragraphs show the affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of a bona fide owner.

5. The average number of copies of each issue of this publication sold or distributed, through the mails or otherwise, to paid subscribers during the 12 months preceding the date shown above was: (This information is required by the act of June 11, 1960 to be included in all statements regardless of frequency of issue). 2,000. Volodymyr Borowyk, business manager. Sworn to and subscribed before me this 29th day of September 1960. Anthony Shumeyko, Notary Public, State of New York, No. 4113652325. Qualified in Queens County. Cert. filed with New York Co. Clerk, Term expires March 30, 1961. (Seal), Anthony Shumeyko (signature).

На 1-й стор. — фотопропродукція погруддя сл. п. Степана Вандери роботи мистця Михайла Черешньовського.

П О В І Д О М Л Е Н Н Я

ГОЛОВНА УПРАВА ООЧСУ Є УПОВНОВАЖЕНА НА ТЕРЕНІ ЗДА ПРИЙМАТИ ДОБРОВІЛЬНІ ПОЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ ІМ. СТЕПАНА БАНДЕРИ ТА НА ФОНД ДОПОМОГИ ЙОГО РОДИНИ. УСІ ПОЖЕРТВИ ПРОСИМО Й НАДАТИ СЛАТИ НА АДРЕСУ:

O.D.F.F.U., P.O. Box 304, Cooper Station, New York 3, N. Y.

ГОЛОВНА УПРАВА ООЧСУ ЗВЕРТАЄТЬСЯ З ЗАКЛИКОМ ДО УСІХ ЗБІРКОВИХ КОМІТЕТІВ ПЕРЕСЛАТИ НЕГАЙНО НА ЇЙ АДРЕСУ ОСТАТОЧНІ РОЗРАХУНКИ З ПЕРЕПРОВАДЖУВАНИХ ПО УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДАХ ЗБІРОК ЗА ЧАС ВІД 15 ЖОВТНЯ 1959 РОКУ ДО 15 ЖОВТНЯ 1960 РОКУ, ПОВЕРТАЮЧИ РАЗОМ З РОЗРАХУНКАМИ ТАКОЖ І УСІ ЗБІРКОВІ ЛИСТИ.

ПРОДОВЖЕННЯ ВИКАЗУ ЖЕРТВОДАВЦІВ В НАСТУПНОМУ ЧИСЛІ.

ГОЛОВНА УПРАВА ООЧСУ

З А К Л И К

В наступному, 1961-му році припадає 20-річчя проголошення АКТУ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ 30-го червня 1941 року у Львові.

Величезне значення цього Акту безспірно. В обороні цього історичного Акту, в боротьбі за самостійність і суверенність України, виростає героїчна УПА, що воювала з німецьким і московським окупантом впродовж довгих років. Недарма вороги від самого початку й до сьогодні намагаються фальшувати та перекручувати історичні факти, пов'язані з 30-им червня 1941 року, плямують їх творців та учасників.

Головна Управа ЛВУ залянувала видати книжкою збірку матеріалів, що відносяться до подій 30-го червня 1941 року, а саме — документи, спогади, свідчення людей, протоколи і постанови організацій і установ, знімки, листи і т. п.

Запланована книжка дасть широкий і правдивий образ подій, зв'язаних з 30-им червня 1941 року.

У зв'язку з цим Головна Управа ЛВУ звертається до учасників подій 30-го червня 1941 року і до людей, що жили тоді в Україні, щоб вони подали, як український народ сприйняв Акт проголошення української державности в даній місцевості, щоб написали свої спогади про ті дні, а також надіслали на адресу Головної Управи ЛВУ документи, свідчення, знімки, протоколи і т. п., що відносяться до подій 30-го червня 1941 року, — по можливості до 31-го грудня 1960 року. Всі надіслані матеріали по використанні будуть з вдячністю повернені їх власникам.

Писати на адресу: LVU, 140 Bathurst Street, Toronto 2 B, Ont., Canada.

Жовтень, 1960 року. ГОЛОВНА УПРАВА
ЛІГН ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

15. X. 1959 — 15. X. 1960

„Чистий, незаплямлений крутійствами й компромісами зі злом український націоналізм вийде переможцем з важкого, але величного змагання проти сатанічної большевицької Москви. Він побідить, бо в ньому велика Правда української нації, згідна з Божими законами життя народів і людей у свободі й справедливості. А за цю правду бореться український народ впродовж цілої своєї історії...

Українські націоналісти впевнені в перемозі України. Непохитну певність дає нам віра — віра в Бога, віра в українську націю, в її правду. Вірність Ідеї українського націоналізму — це найбільша сила української революції, якої жадними способами не може зламати теж такий ворог, як большевицька Москва”.

С т е п а н Б а н д е р а

ЗВЕРНЕННЯ ПРОВодУ ЗАКОРДОННИХ ЧАСТИН ОУН У ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ сл. п. СТЕПАНА БАНДЕРИ

ДРУЗИ НАЦІОНАЛІСТИ!

В день 15 жовтня ц. р. минає рік часу, як віковичий ворог українського народу — Москва підступним способом обірвала нитку героїчного життя нашого Провідника і найкращого бойового Друга — сл. п. Степана Бандери. Не стало між нами того, хто впродовж десятиріч окрилював нас непохитною вірою в перемогу української державницької ідеї, хто вів нас на революційну боротьбу проти окупантів Української Землі.

Життєвий шлях сл. п. Степана Бандери нерозривно зв'язаний з повною ідеалізмом, свідомою жертвованістю й твердою революційною дійсністю, історичною епохою нашої Батьківщини. Степан Бандера став персоніфікацією цієї героїчної доби, переживши разом з нею всі болючі й радісні етапи її ставання й росту. Він зайняв одні з найвідповідальніших постів в організованому націоналістичному русі в найтяжчий час, ставши Провідником Крайової Екзекутиви ОУН на ЗУЗ. В українській політичній думці були тоді панівними дві концепції. З одного боку українські легальні партії, сповнені маломіщанським опортунізмом, прийняли мінімалістичну програму української політики, підмінюючи ідею національно-державного визволення всієї нації культурною автономією для Західньо-Українських Земель в рамках Польщі. З другого боку, підступна політика більшовицької Москви, що йшла по лінії сповідної українізації з метою виявлення українського патріотичного елемента, штовхнула частину західньо-українських політиків і культурних діячів, які в своєму антипольському ресантименті не добачали історичної боротьби України з Москвою, на шлях згубного для державності українського народу радянського патріотизму.

Ця розгубленість українського політичного світу припадає на час найлютішого терору з боку окупантів українських земель. Сталін руками Постишева, а пізніше Хрущова, безоглядно винищував субстанцію українського народу, масово розстрілюючи її інтелігенцію, примусово проводячи колективізацію, голодом виморюючи селянство — стихійного носія антимосковського резистансу.

Поліційні зграї й банди уланів Пилсудського з допомогою загальної пацифікації намагалися диким терором застрашити й зламати патріотичні прагнення

„VISNYK” — „THE HERALD”
Published by Organization for Defense of Four
Freedoms of Ukraine, Inc.

Monthly except July and August when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,
New York, N. Y.

Board of the Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York 3, N. Y.

українських мас і зростання української національно-визвольної революції.

Під далекозорим політичним керівництвом полк. Є. Кошовальця націоналістичний рух непомилково пішов шляхом заперечення обох панівних на той час політичних тенденцій, шляхом соборницької і власнопідметної політики. В ситуації розчленування українських земель чотирма окупантами, перед українським націоналізмом з усією гостротою розгорнулися три головні фронти боротьби: проти Москви, проти Польщі і проти безголового українського опортунізму двох типів: „варшавського сміття” і „грізні Москви”.

Практичне ведення цієї боротьби на відтинку Західньо-Українських Земель було в руках Степана Бандери. ОУН на Західньо-Українських Землях під його проводом протиставилася польському терору, організуючи революційно-бойові дії і включаючи широкі маси патріотичного громадянства до акції політичного спротиву. Відповіддю на польський терор був атентат на відповідального за пацифікацію Галичини міністра внутрішніх справ Польщі, Перацького. Попри цей фронт щоденної боротьби Степан Бандера провів ряд акцій, з допомогою яких остаточно розторожено прислужників Москви на Західньо-Українських Землях. Організуючи атентат на репрезентанта Москви у Львові, він висловив протест проти московських злочинів в Україні й заманіфестував ідею соборності націоналістичного фронту боротьби.

Противпольська боротьба ОУН унеможливила українським опортуністичним партіям продовжувати мінімалістичну політику в стосунку до варшавського уряду, позбавила їх підтримки серед українського громадянства та прихилила думку мас до націоналістичного підпілля. Противбільшовицькі акції ОУН відкрили очі широким масам на фактичний стан поневолення в підсовєтській Україні і назавжди позбавили ґрунту для радянського патріотизму на Західньо-Українських Землях. Таким чином український націоналістичний рух переміг і на цьому, внутрішньо-українському відтинку. Непереможне зростання українського організованого націоналізму занепокоїло польських окупантів, через що вони застосували масові арешти та за більшовицьким зразком запровадили політичний концтабір.

Арештованому Степанові Бандері, тодішньому Крайовому Провідникові на ЗУЗ, замінено кару смерті на довічне тюрму. Користуючись форумом судових процесів, він з лави підсудних заманіфестував перед цілим світом незламну волю українського націоналізму — боротися за потоптані права нації.

Швидкий розвиток подій другої світової війни повернув волю Степанові Бандері.

З окупацією більшовиками Західньо-Українських Земель закінчили своє існування українські політичні партії, які ще до початку війни там животіли, а також політичні групи, що діяли поза межами рідних

земель. Єдиним речником української політики в історично переломовий час другої світової війни залишилася Організація Українських Націоналістів. В 1938 році, внаслідок большевицького атентату, вона втратила свого випробуваного і досвідченого провідника полк. С. Коновальця, що й привело до постанови двох концепцій визвольної політики: інтервенціоністської, яку заступали співробітники полк. Мельника, і революційної, що її речником був Степан Бандера. Ці концепційні різниці, разом з внутрішньо-організаційними неполадками, довели до розколу ОУН. Революційно-бойові кадри ОУН стали під керівництво Степана Бандери і впродовж короткого часу зорганізували підпільні сили, завдяки яким в перші дні німецько-московської війни на Західньо-Українських Землях встановлено українську державу.

Проголошення державної незалежності України суперечило гітлерівським плянам „Нової Європи“, і, після безуспішного натиску, щоб цей акт відкликати, гітлерівці застосували репресії, заарештувавши також Степана Бандеру. Не зважаючи на його чотирирічне ув'язнення, націоналістичний рух зріс у могутню силу, ставши до осамітненої боротьби проти найміцніших на той час двох імперіальних потуг. З основ націоналістичної організації вросла підпільна армія українського народу — Українська Повстанська Армія та підпільний революційний уряд — Українська Головна Визвольна Рада. Ці три визвольно-революційні формати — ОУН, УПА, УГВР — надхнули до боротьби широкі маси українського народу, які під іменем Степана Бандери багато років після закінчення другої світової війни продовжували збройну боротьбу в обороні елементарних прав нації та продовжують її далі в революційно-підпільних формах.

Вийшовши наприкінці другої світової війни на волю, Степан Бандера зорганізував Закордонні Частини ОУН для доповнення боротьби на Рідних Землях і ведення визвольної політики у вільному світі.

На еміграції організувалися українські опортуністичні партії, які внесли плутанину в ясну концепцію української визвольної політики, що перейшла вогневі випробування другої світової війни і найтяжчий терор нової большевицької окупації України.

Нехтуючи історичним досвідом другої світової війни, який вчить, що союзником поневолених націй не є автоматично кожний, хто декларує себе визволителем від комунізму або носієм свого власного ладу, — частина зопортунізованих на еміграції членів ОУН пробувала потягти Закордонні Частини ОУН на шлях шкідливого опортуністичного узалежнення від майбутнього інтервента. Степан Бандера в самому зародку перешкодив цим намаганням, очистив лави ОУН від політично хитких елементів. Після цих невдалих спроб — захитати стійкість Організації і притемнити ясність її ідеологічно-політичних позицій, — ОУН стала ще більш монолітною і внутрішньо спроною. Це підтвердив атентат, до якого ворог вдався як до найрадикальнішої спроби захитати ОУН. Проте, цим злочинним вбивством Москві не вдалося досягнути своєї мети, а саме: викликати замшання в лавах нашої Ор-

Сл. п. С. Бандера у вишкільному таборі в Німеччині.

ганізації, розбити ідейну і організаційну спосність наших кадрів, а далі посіяти в народі зневіру в ОУН, як провідного чинника і головної рушійної сили української національно-визвольної революції. Організація Українських Націоналістів, яка протягом всього свого існування нестримно йшла твердим і встеленим безчисленними жертвами шляхом боротьби за визволення рідного народу та побудову української Самостійної Держави, ступас далі невпинно по цьому шляху. З цього шляху, позначеного кров'ю наших найкращих Друзів, окропленого кров'ю Степана Бандери, українські націоналісти ніколи і за жадних умов не зійдуть, бо це — єдиний шлях до нашої остаточної мети.

ДРУЗІ НАЦІОНАЛІСТИ!

Відзначаючи перші роковини смерти вбитого ворогом Провідника сл. п. Степана Бандери, пригадайте Його слова: „В Батьківщині український народ живе серед страшних умов ворожого терору і злиднів, велика частина твоїх найближчих на заслання. Твої друзі ведуть революційну боротьбу в найважчих умовах, аж до повного висчерпання, до загибну. А ти... як живеш, що ти робиш, що віддаєш, чим жертвуєш, щоб їм допомогти?!”

„Готуймось і берімся за великі діла, бо великий час не за горами!”

Ми бачимо, що цей великий час гряде.

Ми знаємо, що визволення нашого народу платиться найвищою жертвою — кров'ю його синів.

Ми знаємо, що ви завжди готові на поклик у вирішальну годину.

Ми віримо, що наш бій дасть перемогу!

ХАЙ ЖИВЕ РЕВОЛЮЦІЙНО-ВИЗВОЛЬНА БОРОТЬБА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ!

ХАЙ ЖИВЕ ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ!

ВІЧНА СЛАВА ПАМ'ЯТІ СТЕПАНА БАНДЕРИ!

Постій, жовтень 1960

ПРОВІД ЗАКОРДОННИХ ЧАСТИН
ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

Степан Галамай

ЗАВЖДИ САМОСТІЙНА ОЦІНКА

Подих історії відчуваємо на собі в цих днях. Підготовляються й назрівають далекосяглі рішення. Через це ще довго читатимемо оцінки та аналізи окремих фаз того, що було сказано, й того, чого не досказано під час 15-ої Асамблеї ОН. Потрібно, щоб наша аналіза й наша оцінка були завжди свої, самостійні, тобто такі, щоб виходили з українського розуміння порядку в світі.

Світова опінія з напруженням, а то й жахом слідкує за кожним потягненням, за кожною фразою людини, що з іронії долі всадила як „контрагент” в міжнародньому ареопагу. Голоси опам'ятання на Заході ще слабкі.

В часі, коли пишуться ці рядки, численні „світочі” вже купують квитки, щоб їхати додому. Сам же начальний скоморох вже покинув місце гостини, на яку його ніхто не запрошував. Однак, передчасно потішатися думкою, що ніяких закулісних торгів на нижчих щаблях не було або не буде.

Нам, українцям, не дуже цікаво відгадувати, чи закулісні торги десь за чиїмсь посередництвом — все можливе в такій обстановці — таки не відбудуться. Що нам Хрущов? Пережили ж ми не одно. Ми загалом не бажаємо уподібнюватися до того лану пшениці, що під подуном вітру хилиться раз в той, раз в другий бік. Ми були б погані послідовники Донцова, Чупринки, Бандери та інших визначних самостійників, якби не вміли, незалежно від усіх та всяких „бомб” світової преси, робити висновки на підставі самостійних, а не підсунених нам аналіз такої цікавої й переважної міжнародної ситуації. Ми це робитимемо за всяких умов. При коливаннях кон'юнктури чи декон'юнктури, при „відлизі” чи при заморожуванні, при висококаліберному обмані медових місяців чи при грізному грюканні дверима — ми на все матимемо одну відповідь, яка впливає з основних положень української визвольної політики, а саме, що тільки через розподіл найжорстокішої колоніальної імперії наших днів — ССРСР, через визвольні революції поневолених народів можливо досягти найвищої міри ідеального стану замирення в світі.

Ми не дамо себе заколисати „побожним ба-

жанням”, ніби між Пейпінгом і Москвою на-ростає ідеологічний конфлікт. Найперше: то не певна річ. Пождемо на ту ідеологічну конференцію, що має відбутися. Подруге: нехай і так, ну, то що з того? Від самих побожних бажань ще ніяке зло в світі не завалилося. Загалом треба на Заході відродити дух боротьби й наступу. Крім Діфенбейкера та Мензі, всі промови Заходу були такі, що, за висловом Донцова, склалося враження, що Захід наївся трави. Як інакше в цій міжнародній ситуації поступав би „старий тигр” Клемансо!

Саме за таким духовим наступом оглядаються народи Африки й Азії, що недавно здобули волю. Вони радо візьмуть допомогу в долярах чи машинах, але вони хочуть також міцного лідера в міжнародніх стосунках. Через те Америка мусить перейти від оборони до наступу. Під цим оглядом можна в дечому повчитись від... Нікіти Хрущова. Цей бо опецькуватий „мужик” з Каліновки, як колись гопака перед Сталінім, так тепер, мов несамовитий факір, протанцював на горючих пляшках, що їм на ім'я: а) провал пляну з цілиніними землями, б) натиск націоналізмів всередині імперії, в) натиск сталіністів у власному ЦК, г) натиск населення за покращанням побутових умов і т. д.

Треба признати, що так, як досі, цей линво-скок не втратив голови. Навпаки, в такій ситуації, коли з усіх сторін йому припікають п'яти ніби ведмедеві на розжареній плиті — він сипле погрози на Захід за діла безчесні, за насильства над людиною, за визиск, що їх до перфекції вдосконалено власне в його імперії та його ж власними закривавленими руками. І приходять на думку, що якби відкинути все те, що він набалакав, а тільки взяти до уваги саму його психічну поставу, самий його підхід до політичної розгри, де за сцену для його „шову” були або балькони на Парк евеню або вікна готелю на Гарлемі, або скляний палац ОН; отже, якщо взяти саму його не дефензивну, але наступальну поставу, то варто б Заходіві, який заступає слухну справу, який за правду й волю народам і людині, саме прийняти наступальну поставу. Сама бо воля, прав-

Микола Чировський

ЗАВДАННЯ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА

З доповіді, виголошеної на Конвенції СУСТА, в університеті Сітен Гол, Савт Орендж, Н. Дж.

Мені приходить до розуму говорити про речі, про які вже так часто писалося й говорилося. Мов проповідників, який щонеділі говорить у храмі про Божі закони, але його слів куди більше потребують ті, яких у церкві ніколи не буває, так і мені приходить до розуму говорити про завдання українських студентів у вільному світі до тих студентів, що ще тими завданнями інтересуються

~~~~~  
да та демократія, самі від себе, без активної боротьби за них не можуть перемогти. Чим скорше державні мужі Заходу рішуться перейти від оборони до наступу, тим краще буде для всіх.

І тоді не треба буде вижидати, щоб Пейпінг і Москва самі собі перегризли горло. Бо це не мусить статися. Чому не може бути так, що в крайньому випадку старші комуністи Москви не погодяться на перехід пальми першинства до рук молодших, але більш правовірних комуністів у Пейпінгу? Очевидно це в перспективі десятків років. Чейже Англія з konieczности передає на наших очах провід-гегемонію в західному світі — до рук політиків Америки. Отже можливий такий перехід Мекки комунізму з Москви до Пейпінгу, тобто не конче мусить бути конфлікт між цими двома колосами. В кожному разі українська визвольна думка при укладанні ліній своєї зовнішньої політики може вважати можливість конфлікту СССР — Китай за додаткову, побічну, а не основну лінію. Основні лінії залишаються ті самі: все для підготовки національних революцій всередині Советського Союзу.

Масовими демонстраціями, матеріалами до преси, іншою, може ще не досить завершеною, інформативною дією ми зуміли висунути українську справу на вищий щабель в світовій opinii.

Зокрема наша основна ідея сприймається ширшими колами публічної opinii так, як відбиває її і поважна преса. Вона така: СССР — колоніальна імперія, і то найгіршого типу. Про це заговорили й „Геральд Трібюн” і „Нью Йорк Таймс”, який устами Шворца засуджує Москву за поневолення України й Вірменії.

і що в українських громадах гуртуються, а властиво повинні слухати мене ті, що їх в українських громадах при якійсь конструктивній роботі ніхто ніколи не бачить.

На вступі до нашої теми передусім треба відповісти на питання: чи є будь-яка рація у повертанні нашої думки до країни, з якої ми виїшли? Коли б відповідь на це питання була негативною, тоді немає загалом потреби говорити про будь-які завдання української еміграції, чи пак американців українського походження, відносно України у вільному ще світі.

Книга-книг, св. Письмо, тут може дати якнайкращу відповідь. Коли вавилонці підбили Палестину і запроторили десятки тисяч ізраїльтян на вигнання в далекий Вавилон, ізраїльтяни не забули своєї рідної землі і своєї повинности супроти батьківщини. Біблійна історія оповідає, що кожного дня праведні жиди падали на коліна і, звертаючи лиця свої на Захід, в напрямі, де була їхня нещасна, поневолена батьківщина, молили Єгову за свій рідний край і благали дати їм змогу вернутися до нього. Вони і доми свої будували, звернені вікнами до прадідної палестинської землі, щоб у такий спосіб собі її пригадувати. Старий Заповіт розказує про багато випадків любови до батьківщини, включно з посвятою для неї життя. Не менше знаменну науку патріотизму знаходимо і в книгах Нового Заповіту. Христос кілька разів підкреслює, що Він прийшов перш за все до свого вибраного народу. І щойно, коли Його жидівський нарід відкинув. Христова наука стала власністю всіх народів землі. З любови до рідної країни плакав Христос над долею Єрусалиму. І тому, приймаючи Святе Письмо, як основу чесного і Богові милого життя, ми не можемо відкинути Його науки любови до рідної країни і рідного народу.

Студіюючи історію людства, ми можемо знайти сотки тисяч прикладів глибокої і героїчної патріотичности. Це потверджує, що любов до батьківщини є річчю найбільш природною і нормальною. І дійсно, патріотизм, прив'язання до рідної землі загублюється у zdegenerovanih людей і спільнот. Людина, створена із соціаль-

ною вдачею, горнеться до родини, гурту, товариства, організації, рідного народу, держави. Живучи в спільноті і одержуючи всілякі блага від цієї спільноти, вона має відносно тієї спільноти певні завдання і обов'язки. А насамперед — обов'язок любови, яка степенується залежно від тісности взаємовідносин: любов до самого себе, батьків, дітей, родини, рідного села чи рідного міста, своєї країни і своєї нації.

Закон любови — основний закон моралі і життя християнських спільнот, і він, без сумніву, обіймає також і рідну націю, що є найвищою організаційною формою суспільного життя, освяченою сторіччями традиції спільного розвитку духовности, культури, мови, філософії життя, політичних і соціальних улаштувань, історичного минулого. Розумова і ділова любов до рідного краю — не пусті слова й короткотривалі емоції — зветься патріотизмом.

Книги Старого і Нового Заповіту, історія різних народів повчають нас про священний обов'язок любови до своєї батьківщини і народу. І тому, в ім'я цього закону любови, нам не вільно забувати України. Ми забагато від неї одержали. Ми мусимо виявляти свою вдячність країні, з якої ми або батьки наші вийшли. Наше „я”, наша духовність, наші категорії думання, психіка, характер, спосіб сприймання зовнішнього світу наскрізь національні, специфічні і оформлені українськістю.

Існування процесів денаціоналізації чи асиміляції одиниць або поодиноких груп ні в чому не заперечує великого значення існування національних спільнот.

Тут, в Америці, раз-у-раз питають нас про наше національне походження. І тому постає, так би мовити, практична потреба повертатися думкою до країни наших батьків. Щоб рятувати особисту гідність, ми не можемо бути безбатченками тоді, коли англо-сакси, ірландці, поляки, італійці та інші гордяться тут, на американській землі, своїм походженням. Ніхто з них не соромиться землі і народности своїх дідів-прадідів, навпаки, кожний наголошує велич минувшини свого народу. Англіїці гордяться будовою своєї імперії, німці — своєю організованістю, осягами в науці, поляки — своєю минулою величчю, ірландці — героїчною боротьбою за національну свободу.

Безбатченками й покидьками кожний погор-

джує. І це тим більше, що не раз і не два провідні американські мужі висловлювали думку, що ніхто не може бути дійсно добрим американцем, коли не має любови і прив'язання до своєї першої батьківщини, національної традиції, походження. І в цьому суцця правда, бо тільки здегенерована людина не відчуває патріотизму і розумової та ділової любови до гурту й спільноти своїх батьків. І тільки морально здорова людина потрапить затримати духовий зв'язок із країною і народом, з яких вийшла, здібна до любови і конструктивної лояльності до нової батьківщини, яка її пригорнула і дала їй пристановище.

Попросту, із грубого, шкурного інтересу, коли абстрагувати від ідеальних мотивів, нам треба конечно повертатися думкою до покиненої нами батьківщини. Але, коли ми признаватимемося до нашого національного походження, це накладатиме на нас певні зобов'язання. Нам не вільно користуватися іменем України для наших особистих потреб, не виповнивши основного зобов'язання супроти неї згідно з законами Божими і людськими.

Характер нашого обов'язку ділової й розумової любови до України має специфічні питоменності, які випливають із сьогоденного положення нашої першої батьківщини і її проблематики. Тут ми знаходимо три найважливіші моменти, що зумовлюватимуть шляхи і форми виконання нашого обов'язку — любови:

перший, що Україна в неволі;

другий, що вона відносно мало знана в чужому світі;

третій, що ворожі сили ведуть жорстоку антиукраїнську пропаганду.

Перший момент, а саме дійсність поневолення України, зобов'язує нас до затяжної роботи, яка допомогла б нашій першій батьківщині визволитися з червоно-московського ярма, допомогла б нашим братам і сестрам стати вільними. Певно, що тут, в Америці, в обставинах свободи, ми не будемо робити революції чи допускати насильства над ворогом. Боротьба за визволення ведеться на українських землях. Нам остасться завдання пропаганди української справи, і якраз її активністю ми якнайкраще виконаємо наш обов'язок любови.

Завдання пропаганди тісно зазублюється з другим мотивом, а саме, що Україна відносно



визм — головне знаряддя Москви у процесі обмосковлювання наших братів і сестер. І от, для прикладу, шматок паперу „За синім океаном“, редагований українськими яничарами, мета яких — моральний розклад українського елементу у вісьмому світі. Чи ж мало праці для американсько-українських студентів і всіх молодих здорюк емігрантських українських груп в Європі, Австралії, Канаді, Аргентині, щоб протиставитися цим і подібним ворожим зазіхам і допомогти тим, що липилися на рідні землі у затяжній боротьбі?

Щоб усунувити похолоти й збаїдужити історію українського народу оправаданнє, мовляв, студенти, переобтяжені працею; ми відірвані від національного пня; ми під натиском оточення, від нас годі сподіватися ентузіазму. Пани і Панове! Пам'ятайте, що на гріх оправаданнє немає і ніколи не було, а його питому вагу збільшують ще й обставини. А український студент в Америці в корисному положенні, коли йде про роботу для української справи. І коли він працює на відтинку спротиву червоній Москві, він рівночасно працює для добра Америки, що несе на своїх плечах долю світу і є затрожена атрєсивністю тієї ж Москви. Корисність положення українського студента в його боротьбі за інтереси України і тим самим за цілість Америки полтає у таких ментах:

— Американсько-український студент має вже або матиме в найближчій будучині доступ до американської інтелігенції і інтелектуальних братів і сестер, серед яких поширення української проблематики конечне.

— Американсько-український студент знає англійську мову, і тому його завданнє легше. Старший генерації в її роботі великою мірою перешкоджає саме незаннє англійської мови, хоч серед неї є багато видатних інтелектуальних, учених і мистців, які все своє життя віддали на службу Україні. Студентам треба вчинити у цих представників старшої генерації, щоб збаїдужити своє знаннє української і перешкодити його американському й чужинному оточенню.

Рєасумуючи головні точки цієї аналізи, треба наголосити такі думки: а) українське студентство у вісьмому світі мусить за всяку ціну задержати духовний контакт з Україною; б) во-

во мало знана в чужому світі. Це якнайвиразніше українського походження, поширювати правду про Україну, тобто актуалізувати українську проблематику.

Але, щоб як слід інформувати світ про Україну, треба ступіювати українським знавцям. Бо з кожнього ще ніколи ніхто нічого не налив. Впровадженні української справи треба зосереджуватися над трьома головними темами:

- українське політичне минуле;
- українські культурні надбання і
- роль України в світі.

Третім моментом, який вирізняє характер націоналістичності українців в Америці чи у вісьмому світі взагалі, є скаженість і натуга антиукраїнської, ворожої пропаганди, що поспутовується не тільки чужими, але такі й українськими руками та умами. І от, наприклад, збоку одного, так званого націоналістичного крила, чуємо, що нація — це щось штучне, якийсь контрольований одиниць та груп. Це абсурдне твердження планоно протискується ворожою нам силою через українські такі кола, щоб послабити наш спротив ворогам в обороні наших поневолених братів і сестер. Мовляв, для чого турбуватися „старим краєм“? Не місце тут розбирати, чи є нація штучне, чи органічне об'єднаннє одиниць. Важливо, що український наріп проіснував уже далеко більше як тисячу років, що куди більше як тисячу років жив він на своїй землі. А щось, що проіснувало більше як тисячу років, ледве чи може називатися принагідною штучністю.

Ми мусимо безустанно боротися з лівими, промарксистськими тенденціями, які також ажирються в живий організм нашої спільноти. Просту незрозумілим є, як людина з українським серцем може сприймати підпенти червоної Москви. Комунізм — найгірший ворог України. Бона його перша жертва, а колєкти-

*Хосе Ортега і Гассет*

## БУНТ МАС

### XI

#### *Епоха самовдоволеного паніза*

Підсумовуючи: ми тут аналізуємо новий суспільний факт, а саме: європейська історія вперше залежить від рішення простої людини, як такої. Або, активним способом кажучи: проста людина, досі підвладна, тепер рішила правити світом. Це рішення соціально висунути на передній плян постало в ній автоматично, як лише дозрів новий тип людини, до якого вона належить. Вивчаючи психологічну структуру цього нового типу маси та її вплив на публічне життя, ми знаходимо: 1) природжене і корінне переконання, що життя легке, багате, без трагічних обмежень; тому кожна пересічна одиниця пересякнута почуттям влади й тріумфу, яке 2) нашттовує її стверджувати себе такою, як вона є, вважати своє моральне та інтелектуальне майно за добре й довершене. Це самовдоволення спонукує її відкидати всякий зовнішній авторитет, не слухати нікого, не піддавати сумніву власні погляди і не рахуватися з іншими. Це внутрішнє почуття влади безнастанно нашттовує її накидати свою перевагу. Отже, вона поводить ся так, немов крім неї та її подібних, немає іншого на світі; тому 3) вона всюди втручається, накидаючи свій простацький погляд без скрупулів, розду-  
~~~~~  
но повинно вивчати українознавство; в) воно повинно вивчати американське життя, щоб знайти якнайуспішніші шляхи для ведення української пропаганди; г) воно повинно актуалізувати українську проблематику на всіх можливих відтинках життя вільного світу так, щоб її вже ніяк не можна було обминути або промовчати.

І тоді, коли прийде рішальна хвилина у боротьбі за волю на Рідних Землях, світові дипломати вже не повторять помилок Версалу, Ялти чи Потсдаму, але рішуче підтримуватимуть слушні права країни наших батьків. Тоді українська молодь сплатить свій борг перед Україною, а зокрема оплатить гріх старшого покоління, що, за словами Шевченка, поперло на чужину шукати волі і чужого доброго добра.

мів, формальностей чи застережень, себто за принципом „безпосередньої дії”.

Цей огляд характеристичних рис нагадав нам певні дефективні форми людського життя, „розпечену дитину” і збунтованого примітива, себто варвара. (Нормальний примітив, навпаки, є найпокірнішою людиною на світі супроти вищих сил, релігії, табу, суспільних традицій, обичаїв). Немає чого дивуватися, що я ганю цей тип людини. Цей нарис лише перша спроба атаки проти нового переможця і заява, що кілька європейців рішені дати відсіч його тиранічним намаганням. Покищо ходить лише про спробу атаки, це все; фронтowa атака прийде пізніше, може дуже швидко, та зовсім не в такій формі, як цей нарис. Фронтowa атака мусить прийти в такій формі, щоб маса не могла запобігти їй, щоб вона бачила її перед собою і не підозривала, що це, саме це, є фронтowa атака.

Цей персонаж, що тепер всюди розпанується і що де хоч накидає своє внутрішнє варварство, це, властиво, розпечена дитина людської історії. Розпечена дитина — це спадкоємець, що поводить ся виключно як спадкоємець. Нині спадком є цивілізація, — комфорт, безпека, словом, вигоди цивілізації. Як ми бачили, тільки в тій життєвій вигоді, яку вона витворила, може виринути людина таких рис і такого характеру. Це одна з багатьох деформацій, що її витворює розкіш у людському матеріалі. Ми радше схиляємось до ілюзорної думки, що життя, народжене в багатому світі, краще, більш насажене та якісніше за життя, що полягає саме в боротьбі з нуждою. Але так воно не є — з істотних і засадничих причин, що їх тут не місце висвітлювати. Тепер, замість тих причин, вистачить пригадати те вічно повторюване явище, що становить трагедію всіх дідичних аристократій. Аристократ успадковує, себто його особі приділено умови життя, яких він не створив, отже, які постали в органічному зв'язку з його власним особистим життям. З народження він улаштований, раптово і не знаючи як, у своїх достатках і прерогативах. Він сам внутрішньо не має з ними нічого спіль-

ного, бо вони не походять від нього. Це велетенський панцер якоїсь іншої особи, іншої живої істоти, його предка. І він мусить жити як спадкоємець, себто мусить уживати панцер іншого життя. До чого це веде? Яким життям житиме цей дідичний „аристократ“, своїм життям, чи життям свого вельможного предка? Ані одним, ані другим. Він засуджений зображувати когось іншого, отже не бути ані ним, ані собою. Його життя неодмінно втрачає свою автентичність і обертається в саме зображення чи фікцію іншого життя. Надмір засобів, якими він примушений орудувати, не дає йому сповнити своє власне і особисте призначення; його життя завмирає. *Всяке життя — це боротьба й зусилля бути собою.* Труднощі, на які я натрапляю, здійснюючи своє життя, — це якраз те, що збуджує і мобілізує мою активність, мої здібності. Якби моє тіло не мало ваги, я не міг би ходити. Якби атмосфера не тиснула на мене, я відчував би своє тіло як щось нечітке, розпливчасте, ілюзорне. Отак ціла особистість дідичного „аристократа“ розпливається через брак ужитку і життєвої напруги. Наслідком цього є те специфічне отупіння старих шляхт, що не має в собі подібного. Властиво ще ніхто не описав його внутрішній механізм — той трагічний механізм, що веде всі дідичні аристократії до неодмінного виродження.

Цим я хотів лише протидіяти нашому наївному припущенню, що надмір засобів сприяє життю. Якраз навпаки. Світ надмірних¹⁾ можливостей автоматично витворює серйозні деформації і дефективні зразки людського життя, що їх можна об'єднати в загальну категорію „людини-спадкоємця“, в якій „аристократ“ — лише окремий зразок, а інший — розпечена дитина, а ще інший, на багато ширший і глибший, — маса наших часів. (Можна було б детальніше розвинути попередній натяк на „аристократа“, показуючи, що багато його характе-

1) Не плутаймо зріст і навіть багатство засобів з надміром. У дев'ятнадцятому столітті дедалі легше життя, зростаючи в неймовірний спосіб — якісно і кількісно, — як ми вже зазначили вище. Та надійшла хвилина, коли цивілізований світ, порівнюючи зі сприйнятливістю пересічної людини, набув рис надмірного, зайвого багатства. Один приклад: позірна певність, яку навіював поступ (себто, постійний зріст життєвих користей) здеморалізувала пересічну людину, надхнувши її фальшивою, гамуючою й шкідливою самопевністю.

ристичних рис в усіх народах і віках проявляється в зародку в масі. Наприклад: нахил робити з гор і спорту центральне зайняття свого життя; культивация тіла — гігієнічний режим і дбайливість в одязі; брак романтики у відношенні до жінки; розважатися з інтелектуалом, але в душі зневажати його і наказувати, щоб льокаї чи найманці батожили його; воліти життя під абсолютним авторитетом, ніж під режимом вільної дискусії²⁾ тощо).

Отже, я, на превеликий жаль, мушу ще раз підкреслити, що ця людина повна нецивілізованих нахилів, що цей найновіший варвар є автоматичний продукт модерної цивілізації, особливо тієї форми, яку прийняла ця цивілізация в дев'ятнадцятому столітті. Він не вдерся в цивілізований світ іззовні, як ті „великі білі варвари“ п'ятого століття; він також не народився в тому світі спонтанним і тасмичним утворенням, як Аристотелеві пуголовки в ставу; він — його природний плід. Слід сформулювати наступний закон, що його підтверджують палеонтологія та біогеографія: людське життя поставляло й розвивалось лише тоді, коли засоби, якими воно розпоряджало, були зрівноважені проблемами, які воно зустрічало. Це стосується однаково до духової сфери і до матеріальної. Отак, щоб покликнутися на дуже конкретний аспект матеріального життя, я хочу нагадати, що людський рід розцвітав у тих смугах планети, де гаряча пора року компенсувалась порою гострого холоду. У тропіках звір-людина вироджувався, і, навпаки, нижчі раси — наприклад, пігмеї — були витіснені в тропіки ра-

2) У цьому, як і в інших випадках, англійська аристократія становить виняток. Досить накреслити загальні обриси британської історії, щоб пізнати, що цей подивугідний випадок є лише винятком, що підтверджує правило. Всупереч загальноприйнятій думці, англійська шляхта жила рідше в надмірному багатстві та частіше в безнастанній небезпеці, ніж будь-яка інша шляхта в Європі. І тому, що вона жила завжди в небезпеці, вона зуміла здобути собі пошану — а це означає, що вона стояла постійно напоготові. Часто забувають засадничий факт, що Англія була до середини вісімнадцятого століття найбіднішою країною Заходу. І це врятувало шляхту. Оскільки вона не мала надмірних багатств, вона мусіла відразу погодитись на торговельну й виробничу діяльність, що в Європі вважалася нешляхетною; себто, вона дуже швидко рішила жити в економічно продуктивний спосіб і не покладатися на свої привілеї.

сами, що зродилися після них і стояли на вищому щаблі розвитку³).

Отже, цивілізація дев'ятнадцятого століття має такий характер, що дозволяє пересічній людині влаштуватися у світі багатств, де вона помічає лише надмір засобів, але не труднощі. Вона знаходить довкола неймовірно знаряддя, благодійні ліки, запобіжливі держави, зручні права. Натомість вона не знає, як трудно знайти ці ліки та знаряддя і забезпечити їхню продукцію на майбутнє; вона не помічає, яка хитка організація держави, і навряд чи вона відчуває в собі якінебудь обов'язки. Ця нерівновага докорінно фальшує та нівечить її істоту, зриваючи контакт із суттю життя, що складається з абсолютної небезпеки, корінної проблематичності. Найбільш суперечна форма людського життя, що може з'явитися в людському житті — це „самовдоволені панич”. Тому, коли він стає панівним типом, треба бити на сполох і оголосити, що життя загрожене виродженням, себто відносною смертю. У сучасній Європі життєвий рівень вищий, ніж будь-коли в людському минулому; але коли дивитися в майбутнє, треба побоюватися, що вона не затримає своєї висоти, чи не досягне вищого рівня, а натомість відступить і впаде до нижчих щаблів.

Я гадаю, що це досить ясно виявляє потворну аномальність „самовдоволеного панича”. Бо це людина, яка прийшла на світ, щоб робити те, що їй забагнеться. Це, дійсно, ілюзія типового „fils de famille”. Ми вже знаємо чому: в родинному колі все, навіть найбільші злочини, кінець-кінцем лишається непокараним. Родинне оточення досить штучне і терпить багато вчинків, які в суспільстві, в широкому світі автоматично потягнули б за собою поважні та невідхильні наслідки для винуватця. Але „панич” гадає, що ніщо не є фатальне, непоправне, невідкличне. Тому він гадає, що може робити все, що йому забагнеться⁴). Це груба помилка!

³) Пор. К. Olbricht. „Klima und Entwicklung”. 1923.

⁴) Те, що дім супроти суспільства, — це, в ширшому масштабі, нація супроти спільноти націй. Один з найясніших і найсерйозніших виявів пануючого „самовдоволення” — це, як ми побачимо, рішення кількох націй роботи в міжнародному співжитті те, що їм забагнеться. Вони це наївно називають „націоналізмом”. І я, що гідую фарисейським підпорядкуванням інтер-націоналізмові, з другого боку вважаю гротесковою цю фазу „самовдоволення” найменш покликаних націй.

Vossa mercê irá a onde o levem (ваша достойність піде туди, куди поведуть), як кажуть папузі у відомій португальській байці. Не в тім справа, що ми не повинні робити того, що нам хочеться; ми попросту можемо робити тільки те, що кожний з нас *мусить* робити, чим кожний з нас *мусить* бути. Одинокий вихід — відмовитись робити те, що треба; але це ще не дає нам права робити те, що нам забагнеться. В цьому випадку ми маємо лише негативну свободу волі так би мовити voluntas. Нам цілком вільно зрадити своє правдиве призначення; але тоді ми тільки станемо в'язнями в нижчих поверхах нашого призначення. Я не можу вияснити кожному читачеві, як це стосується його призначення в чисто особистому вимірі, бо я не знаю кожного читача; але можна вияснити, як це стосується тих елементів чи аспектів його призначення, які тотожні з іншими. Наприклад, усякий сучасний європейець знає з певністю, яка є на багато сильніша від усіх його виразних „ідей” і „поглядів”, що сучасна європейська людина *мусить* бути ліберальних переконань. Не сперечаймося, чи це має бути та чи інша форма свободи. Я маю на увазі, що найбільш реакційний європейець знає в глибині душі, що так званий лібералізм, до якого Європа змагала в дев'ятнадцятому столітті, є кінець-кінцем неминучий, неблаганний, притаманний нинішній західній людині, чи вона того хоче, чи ні.

Навіть коли довести ясно й незаперечно мильність і шкідливість всіх конкретних засобів, якими досі намагалися здійснити категоричний імператив політичної свободи, що записаний в книзі європейського призначення, навіть тоді лишається незрушною остання правда, що в істоті цей імператив дев'ятнадцятого століття був правильний. Ця остання правда діє однаково в душі європейського комуніста, як і фашиста, хоч як би воїни не силкувалися переконати нас і себе самих у протилежному; вона так само діє в душі католика — чи він того хоче, чи ні, чи він вірить у те, чи ні — хоч як вірно він би не дотримувався догми⁵). Всі „знають”, що десь поза всякою

⁵) Хто за Коперником вірить, що сонце не сходить з-за обрію, проте далі бачить, як воно сходить (оскільки бачення є первинною формою переконання), він таки далі вірить у схід сонця. Справа в тім, що його наукова віра постійно уневажнює наслідки його первинної

справедливою критикою, яка поборювала б вияви лібералізму, незрушно стоїть його правда, правда не теоретична, наукова чи інтелектуальна, бо вона належить до цілковито відмінної та більш вирішальної категорії, ніж усе це, — а саме правда призначення. Теоретичні правди не тільки дискусійні, але весь їхній сенс і вся їхня сила полягає в їхній дискусійності; вони родяться з дискусії, вони живуть, поки їх дискутують, вони створені *виключно* для дискусії. Але призначення — те, чим ми мусимо чи не мусимо бути в житті — не дискутується, його приймається або відкидається. Коли ми його приймаємо, ми автентичні; коли ми його відкидаємо, ми заперечуємо і відкидаємо себе самих⁶). Призначення не полягає в тому, що нам хочеться робити; його ясні й чіткі риси можна радше пізнати в свідомості, що ми *мусимо* робити те, чого нам не хочеться.

Отже „самовдоволенний панич” характеристичний тим, що він „знає”, що певних речей не може бути, та, на зло, словом і ділом вдає протилежне переконання. Фашист повстає проти політичної свободи саме тому, що він знає, що вона властиво кінець-кінцем не може програти, що вона незрушна, ввійшовши в саму субстанцію європейського життя, та що завжди

чи безпосередньої віри. Отак католик заперечує своєю догматичною вірою свою власну автентичну ліберальну віру. Це посилення на католика править тут за приклад, що має висвітлити вище викладені думки; але докорінна критика, якій я піддав масу наших днів, „самовдоволеного панича”, не стосується до нього. Він сходиться з останнім тільки в одному пункті. Я докоряю „самовдоволеному паничеві” за неавтентичність, що охоплює майже цілу його істоту. Католик неавтентичний лише в деяких пунктах своєї істоти. Але навіть цей частинний збіг лише позірний. Католик неавтентичний в одній частині своєї істоти — у всьому, що хоч-не-хоч робить з нього модерну людину, — тому, що він хоче бути вірний другій життєвій частині своєї істоти, а саме, релігійній вірі. Це означає, що призначення католика істотно трагічне. І, приймаючи цю частину неавтентичності, він сповняє свій обов'язок. „Самовдоволенний панич”, натомість, зраджує себе самого через чисту неповажність — якраз, щоб уникнути вської трагедії.

6) Пониження й омерзіння — це форма життя того, хто відмовився бути тим, ким він мусить бути. Його автентичне буття не вмирає, а обертається в тінь, що його обвинувачує, в привид, що постійно нагадує йому нижчість його сучасного буття супроти призначеного. Дезертир свого призначення — це живий самогубець.

можна повернутися до неї, коли дійсно настане потреба, у важку годину. Бо такий тон життя маси: неповажність і „жарт”. Усім її вчинкам бракує характеру неминучості, так, як витівкам „одинака”. Увесь цей поспіх, щоб у всіх ситуаціях життя прийняти трагічні, остаточні, загострені постави, є лише вдаванням. Вони грають трагедію, бо не вірять в імовірність справжньої трагедії в цивілізованому світі.

Що б то було, якби ми мусіли приймати за дійсне обличчя людей те, що вони з себе вдають. Коли хтось уперто твердить, що він вірить, що два рази по два є п'ять, і коли немає підстави вважати його божевільним, доводиться припускати, що він у це сам не вірить, хоч як би він галасував і хоч би він пішов на смерть за це.

Буревій загальної, всеохоплюючої фарси зірвав над землями Європи. Майже всі позиції, які займають і проголошують, є в істоті фальшиві. Коли хтось робить зусилля, то тільки, щоб утекти від власного призначення, щоб замкнути очі проти його правди та його драматичного заклик, щоб уникнути конфронтації з *тим, що мусить бути*. Люди живуть гумористично, тим більше, чим трагічніша та маска, яку вони прибирають. Всяке життя гумористичне, коли воно займає провізоричні позиції, на яких ніхто не ладний стати твердо й беззастережно. Маса не ставить ногу на твердий, незрушний ґрунт свого призначення; вона радше животіє, фіктивно висячи в повітрі. Тому, особливо тепер, це життя без ваги та коріння — *déracinée* зі свого призначення — підхоплюється найслабшою течією. Це епоха течій і „підхоплювання”. Майже ніхто не чинить опору проти поверхових вирів, які постають у мистецтві, в ідеях, в політиці чи в суспільних звичаях. Тому більше ніж будь-коли тріумфує реторика. Сюрреаліст гадає, що він переборює всю історію літератури, коли вжив слово, яке краще не наводити, там, де інші писали „жасмин, лебеді та фавни”. Але в дійсності він лише витяг на світло іншу реторику, яка досі спочивала в лятринах.

Теперішню ситуацію можна краще насвітлити, коли, не зважаючи на її своєрідність, вказати на ті її риси, що в неї спільні з минулим. Отже, як тільки середземноморська цивілізація досягнула свого вершка — десь у 3-му століт-

Проф. д-р Осип В. Андрушків

СУЧАСНИЙ СТАН МАТЕМАТИЧНИХ НАУК В УКРАЇНІ

В книжці „Розвиток науки в Українській РСР за 40 років”, виданій Академією Наук УРСР у Києві, в розділі „Досягнення математиків УРСР за 40 літ радянської влади” читаємо: „Методологічною основою нашої математики, як і всієї радянської науки, є діалектичний матеріалізм, який дає *єдиноправильний* (підкресл. моє — О. А.) шлях розвитку науки, що всі свої досягнення спрямовує на благо народу, на справу соціалістичного будівництва”. І далі: „радянська математика... спрямовує одержані результати... на розв'язання конкретних практичних завдань... діалектичний взаємозв'язок математичної теорії і життєвої практики... гарантує математику (sic!) від *ухилу* як вбік голої галузевості й ізольованого практицизму, так і вбік так званої „чистої”, відірваної від життя науки”.

Зацитовані вище уривки відразу показують

~~~~~
ті перед Христом, — з'являється цинік. Діоген волочить заболочені сандалі по килимах Арістіппа. Кишіло від циніків; їх можна було здибати за кожним рогом і на всіх східцях. Отож цинік виключно займався саботажем тогочасної цивілізації. Він був нігілістом гелленізму. Він ніколи нічого не творив, нічого не робив. Його ролею було руйнувати — чи радше намагались руйнувати, бо його замір не вдався. Цинік, галапас цивілізації, живе тим, що він її заперечує, саме тому, що він переконаний, що вона не похитнеться. Що робив би цинік серед дикунського народу, де всі, зовсім натурально й серйозно, займаються тим, що він, жартома, вважає за свою особисту ролю? Що то за фашист, коли він не ганить свободи, що то за сюрреаліст, коли він не зраджує мистецтва?

Цей тип людини, народжений у надто добре zorganizованому світі, де він помічає лише користи і ніяких небезпек, не може поводитись інакше. Оточення розпещує його, бо воно є „цивілізацією” — себто домом — і „одинак” не відчуває жадної спонуки покинути свої капризи, слухати авторитетні зовнішні інстанції, а менш за все канути в неблаганні глибини свого власного призначення.

дійсність, в якій приходиться працювати математикам на Україні. Не те, що відповідає зацікавленню і здібностям наукового працівника, але те, що йде по партійній лінії, мусить бути його темою. Жадних *ухилів* убік чистої — філософичної — математики недопускається, бо тут можна дійти до стверджень, не згідних із діалектичним матеріалізмом. Тільки та математика, що дається застосувати, має право на розвиток в Україні. Відразу скажемо, що провести поділ між стосованою і чистою математикою взагалі тяжко, бо те, що нині є чистою математикою, завтра може бути стосованою. Большевикам іде про щось інше, а саме про те, щоб науковці не дійшли до деяких теоретичних висновків, суперечних із матеріалістичною ідеологією. Вивчення підстав математики може повести в напрямку ідеалістичного світогляду і це власне є небезпечне для Москви. Отже бачимо, що навіть математика, хоч як дивно це звучить, підлягає партійним приписам. Ясна річ, що в такій ситуації годі говорити про всесторонній розвиток математики в Україні. До того ж, переглядаючи математичні праці советських математиків, треба ствердити, що коли на Україні партійна політика щодо математики строго послідовна, то, наприклад, у Москві інтерпретується її далеко вільніше.

Другою тезою згаданого розділу є те, що „розвиток математичної думки на Україні завжди відбувався під благородним впливом і в безпосередньому творчому, органічному зв'язку з науковою діяльністю великих російських математиків”. Тобто ідея „старшого брата” і тут має своє застосування. Віддавши данину партійному й імперіялістичному богам, автор згаданого розділу (И. З. Штокало, академік АН УРСР) все ж таки завважує: „Наукова діяльність українських математиків в свою чергу також вплинула на розвиток математики в Росії”. При цьому згадується українських математиків М. Остроградського, В. Буняковського і Г. Вороного. М. Лобачевський залишається безапеляційно „руським” великим математиком, хоч відомо, що його родина походила з Волині. Що більше, в російських математич-

них журналах згадані вище українські математики також є „русскими”.

Математичні дисципліни в Україні зазнають великого тиску русифікації. Офіційний журнал (і властиво єдиний, присвячений в цілості математичним проблемам) Математичного Інституту АН УРСР виходить в російській мові з англійськими резюме. Більшість інших журналів, що містять частинно і математичні роботи, друкується також по-російськи. Особливо звертає увагу русифікація наукового життя в Харкові. Тут виходять: „Ученые записки Харьковского университета”, „Труды Харьковского политехнического института”, „Труды Харьковского педагогического института”, „Труды Харьковского инженерно-строительного института”, „Записки Харьковского сельскохозяйственного института”, „Сборник научных работ кафедры строительной механики”, „Работы факультета инженеров землеустройства”, „Труды физического отделения физико-математического факультета”, „Труды Объединенного семинара по гидротехническому и водохозяйственному строительству”. Але не довелося нам бачити жадного журналу, який мав би щось спільного з ділянкою математики і був публікований українською мовою.

У Києві виходять: згаданий уже „Український Математический Журнал”, „Сборник трудов института теплоэнергетики”, „Труды Киевского автомобильно-дорожного института”, „Труды Киевского института инженеров водного хозяйства”, „Труды Студенческого научного общества”, „Известия Киевского политехнического института”. З журналів такого типу, видаваних в Києві українською мовою, знаходимо: „Доповіді АН УРСР” і „Вісник Київського університету” — серія астрономії, математики та механіки. З цього бачимо, що і столиця України, якщо йде про математично-технічні науки, сильно зрусифікована.

Далі довелося нам зустрічати в російській мові: „Научные записки Днепропетровского университета”, „Научный ежегодник Одесского университета”, „Доклады и сообщения” Ужгородського університету і по-українськи: „Праці Одеського університету (природничі науки)”, „Наукові записки Чернівецького університету” (серія природничих наук) і головню Наукові Записки педагогічних інститутів в Бердянську,

Вінниці, Крем’янці, Кривому Розі, Мелітополі, Луцьку, Запоріжжі.

Цей, хоч неповний, образ виразно вказує, що українську науку випихається на провінцію, а головні центри інтенсивно русифікуються. І хоч як тяжко відбиватись українським науковим робітникам із периферійних установ, все ж таки вони роблять свою корисну роботу для підтримання відрубності української науки.

Так, наприклад, американські *Mathematical Review* вже відрізняють частинно транслітерацію української мови від транслітерації московської мови. Масмо, напр., *Kiev. Gos. Univ. Mat. Sb.* (Київський Государственный университет, Математический Сборник) і *Kiiv. Derz. Univ. Nauk. Zap.* (Київ. Державний університет, Наукові Записки), *Dopovidi Akad. Nauk Ukrain. R.S.R.* (Доповіді АН УРСР). Заголовки журналів транслітерується за українською або російською системою, залежно від того, в якій мові є заголовок журналу. Це дає вияснення, чому український офіційний математичний журнал має російський заголовок: щоб все було у спільному „котьолку”. Щодо прізвищ, то до них завжди стосують московську транслітерацію.

Очевидно Кремлеві йде про те, щоб українська наука взагалі, а математика зокрема, була частиною советської науки, яку західний світ з упертістю, гідною ліпшої справи, з-правила уважає за російську.

Маркантним доказом цієї політики є справа заснування Українського Математичного Т-ва. В 10-му випуску „Вісника Академії Наук УРСР” (стор. 69-72) появилася згадка про конференцію українських математиків (коло 300 осіб), яку скликав у Києві в травні 1957 р. Інститут Математики АН УРСР. Темою конференції була в першу чергу справа заснування Українського Математичного Т-ва із відділами в наукових осередках України. Далі на порядку нарад була справа систематичних конгресів і конференцій, справа математичної республіканської бібліотеки, справа видання нових математичних журналів („Записки Харківського Математичного Т-ва”, „Львівський математичний журнал”, „Проблеми фізико-математичних наук”, „Математична Освіта”, „Математичний журнал для школярів”), справа перекладів чужої математичної літератури на українську

мову. До сьогодні нічого невідомо, як всі ті намічені на конференції справи розв'язано. Передусім нема Українського Математичного Т-ва (хоч в міжчасі засновано Уральское Математическое Общество).

Для тих, що слідкують за російською політикою супроти України, справа ясна. Це є та сама причина, чому на останньому міжнародньому конгресі істориків у Стокгольмі не було офіційних представників від України, чому на Спортивній Олімпіаді в Римі українці мусіли здобувати золоті медалі для слави Москви. Так само Москва не хоче, щоб Україна була репрезентована на міжнародних математичних конгресах окремо через Українське Математичне Товариство. Українські математики мають здобувати славу для Москви.

Внутрішня політика Москви щодо української науки доповнює зовнішню. Якщо хтось вибивається в ділянці математичних наук, того негайно переносять до Москви. Так було з О. Шмідтом, Б. Делонс, М. Чеботарьовим, а недавно з головним редактором „Українського Математического Журнала” М. Боголюбовим. Ті з математиків, які обстоювали український характер науки, були перенесені в глибину Росії (напр., М. Куренський) або загинули на засланні (М. Кравчук, В. Можар).

Щодо наукового рівня математичних осягів, то треба ствердити, що під теперішню пору є багато математичних талантів на Україні. Але, як сказано, не завжди можуть вони виявляти свій талант так, як би хотіли, бо мусять придержуватись партійної лінії. Не було українських представників на Міжнародньому Конгресі Математиків в Едінбургу в 1958 році і, дуже правдоподібно, не буде їх і на черговому конгресі в 1962 р. в Стокгольмі.

Н. К.

**

Ти відходиш. Може востаннє
Зазираєш з острахом в очі.
Не жайся. Там на прощання
Не блищатимуть сльози дівочі.

І не буде в очах тих смуток,
Той, що каменем серце давить —
. . . . .
Застелю їх м'якою рутою,
І поцілую востаннє навіть.

Алла Коссовська

С И Н

Зневажливо здвигнув плечима,
Згасив недокурка і встав.
Вона дивилася на сина —
І серце розпач огортав.
Ось він стоїть, високий, дужий,
Неначе справжній багатир.
Але який чужий, байдужий
Його холодний, синій зір!
Питалася: за що цей хрест їй?
Як молот в скроні знову й знов:
Де, на якому перехресті
Синову втратила любов?
Ні краплі ніжності до тої,
Що в ньому бачила життя,
Коли лишилася вдовою,
А він тоді ще був дитя.
А потім — втеча на чужину,
Німеччина і табори;
Всю душу віддавала сину:
„Бери, коханий, все бери!”
Щоб тільки не терпів нестачі,
Робила тяжко за двоїх,
Йй нагорода — сміх дитячий
І дотик рученят малих.
А доля гнала далі й далі,
За океан лягли шляхи,
Де їх гостинно привітали
Американські береги.
Країна ситости і волі,
Страшних спокус, розчарувань.
У неї — на руках мозолі,
У сина — шал палких бажань.
А там Нью Йорк і дружба з Білєм,
Відсутність дивна по ночах,
Якісь дівчата підозрлі
І вічний материнський страх.
Покінута, без жалю, школа
Заради грошей і розваг,
Такі ж товариші навколо
Й ворожість в синових очах.
І ось остання їх розмова,
Тремтіла мати, наче лист.
— „Твій батько...” — й відповідь синова:
— „Він був... дурний ідеаліст!”
Забило дух: він смів болотом
Обкидати батька світлий чин
І смерть героя-патріота!
Нікчемний і зухвалий син!
— „Іди...” — в сльозах сказала сину.
— „Що ж і піду, бо тут — тюрма!”
Ах, двері — віко домовини!
Кінець всьому, вона — сама...

Щасливий і з горя сміється, а нещасливий
— з цагтя плаже.

О. Музигенко

СОЦІЯЛІЗМ У ВІДСТУПІ

Коли уважати, що комуністична ідея в світі продовжує існувати виключно, як продукт советського експорту і за советські гроші й що саме вона, і тільки вона, є головним засобом Росії для спричинення заколотів у світі, то 1959 рік ввійде в історію марксизму, як початок його кінця.

Про це свідчить нова програма найголовнішої цитаделі соціал-демократичного марксизму — Німецької Соціал-Демократичної партії. Властиво соціал-демократів, а не комуністів, треба уважати за справжніх продовжувачів Маркса, принаймні ортодоксальних. У лавах німецької наукової соціал-демократії не дозволено було корегувати Маркса як Ленінові, так і Сталінові. Тим важливішого значення набирає їх нова програма, що свідчить про повне зречення Маркса.

На своїм конгресі у Годесберзі німецька СДП ухвалила зректися гайдельберзької програми 1925 року, що окреслювала СДП, як партію робітничої класи і проголошувала націоналізацію природних багатств та засобів виробництва, як основу політики пролетаріату. Програма вимагала: „державної контролі над діями капіталістичних угруповань, трестів та картелів, і творчої участі робітництва в організації державної економіки”.

Натомість, у Бад Годесбергу СДП проголосила себе не партією пролетаріату, а партією „духової свободи”. Як основу державницького ідеалу, СДП проголосила тепер не націоналізацію дібр та виробництва, а „запровадження найвільнішої конкуренції у всіх можливих ступенях”. Втручання держави нова програма припускає тільки у тих випадках, коли „збереження здорової організації співвідношень поміж економічними силами не могло б бути гарантоване іншим способом”.

Отже, коли гайдельберзька програма протиставляла робітництво решті суспільства і стверджувала першість націоналізації перед контролею власності, програма з Годесбергу визнає, що робітництво є частиною суспільства, що соціалізм є справою всіх клас, а не тільки робітництва, і стверджує першість контролі перед націоналізацією.

Ця радикальна зміна, що є одвертим відходом від марксизму, сталася у висліді практичної перевірки теорій Маркса в англійській і, передусім, російській дійсності. Цікаво, що претекст до того знайдено таки в самого Енгельса, який зазначив, що „не кожна націоналізація є соціалістичною”, бо й капіталістичні держави вдаються до націоналізації тому, що на це штовхає їх самий розвиток економіки (прокування „державного капіталізму”!) і „потреба обернути робітників на отару виборців, цілковито підкорених урядові”.

Але російський досвід довів, що й ніби соціалістична диктатура перетворюється на державний капіталізм, коли держава стає власником дібр та засобів виробництва. Націоналізації в Англії довели, що для робітника економічно байдуже, чи його експлуатує приватний, чи державний капітал. Політично ж робітник, навіть в Англії, опинився в гірших умовах, бо у конфліктах із приватним капіталом міг апелювати до об’єктивної, вищої інстанції, а після націоналізації ця сама вища інстанція стала заінтересованою стороною, і кожен робітничий виступ перетворюється автоматично на виступ протидержавний. За Росію нема чого згадувати, навіть в економічному відношенні.

Але російський досвід виявив також, що не націоналізація, а тільки демократична контрола суспільства сприяє прогресові. Цього не можна забувати, аналізуючи причини крутого звороту в середовищі найортодоксальніших марксистів. У півсторіччя експериментів з націоналізацією, в яких взяли участь мільйони людей, виявилось, що націоналізація, не зріджуючи великого економічного ефекту, завжди використовувалася державою як засіб для створення отой „виборчої отари” і як знаряддя не тільки політичного, але й економічного тиску, і отой нарід, у чие ім’я її запроваджувано, все менше мав права й можливостей для контролі.

У полеміці з Бернштайном ніхто інший, як Роза Люксембург, підкреслила небезпеку фактичної концентрації капіталу при сповидній його демократизації. Таку демократизацію

вбачав Бернштайн у створенні анонімових спілок. Р. Люксембург ствердила, що, хоч кількість власників у таких спілках збільшується, кількість тих, хто ними керує, релятивно зменшується. Даючи їм більше грошей, збільшуємо їхню силу у стосунках із робітництвом та суспільством. Р. Люксембург не враховувала того, що демократична держава може контролювати ті спілки й справді гарантувати їх демократичність. Натомість, щодо держав анти-демократичних, як ССРСР, її заввага цілком слушна. Бо там, де влада знаходиться у тих самих руках, що й контролю — неминучо постає диктатура і, як перші кроки до неї, треба розглядати елімінацію конкуренції й вільної приватної ініціативи та націоналізацію.

Отже, надзвичайний конгрес СДП у Годесберзі ухвалив повний перегляд програми, починаючи з „відкинення догми соціалізації засобів виробництва. Основою економічної політики є відтепер вільний вибір праці й споживання і його основні складники: вільна конкуренція та приватна ініціатива”. Але на тім ще не все. Точка друга годесберзьких ухвал не менш ревелюційна: „соціал-демократія відкликує відокремлення Церкви від держави, респектує Церкву... схвалює протегування їх збоку влади народу”.

Можна справді пошанувати рішучість німецької соціал-демократії; десятки й десятки років вона закликала німецький нарід „залишити для історії віджилі переконання та забобони” і вбачати шлях до спасіння в історичному матеріалізмі. Але в обличчі фактів вона не завагалася відверто відкинути фальшиве доктринерство. Це свідчить також, як рішуче переглядає свої позиції європейський захід, як сила фактів починає, нарешті, поборювати безпідставний догматизм матеріалізму й знову шукати розв'язки в духовості. З цього погляду розрив із марксизмом є першим дзвоном, що віщує нову епоху.

В усякім разі крок цей має надзвичайно актуальне значення: сміливий голос із матеріалістичного середовища сказав: „король голий!” Це — сигнал, що мода на комунізм минає, що він перестає бути експортним товаром совєтів. Але це водночас єдина їхня зброя, за допомогою якої тільки й можуть вони творити п'яті колони у світі, єдина ідейна підстава їх

Борис Грінвальдт

ЗНАЛИ, ЧОГО ІДУТЬ

3-й Залізній Дивізії

Задощеними днями,
здобленими в бурі,
піхоти сунули ряди упертим маршем...
У стоми обладовані тягар...

Похмурі...

З грязюки чвяканням мішався ляск іржавий,
без блиску зброї дзвон...

Симфонія походу

закованих в ідею...

— Музика завзяття...

Надією і в бурі босві

й в негоду

втішалися...

— А може сонечко...

вже завтра...

Слідами босими пишались...

А набої,

що їм кишені дерли,

берегли пильніше

за хліб зчерствілий...

Знали, чого йдуть...

— по волю

Не дружна бесіда їх жде в палатах пишних...

А чорнохмар'ям лють веде

московина в ликах...

Монгольська заздра лють,

що північню студила.

Грудьми юнацькими щоб Мати застелити...

З добра щоб волі не обнесли

— орди хижі...

Знали, чого йдуть!..

існування. Тому зрозуміла й їх реакція: гостра критика, але без галасу, і потім уперте замовчування. Комуністична мережа відразу подбала, щоб вістка ця можливо менше поширилася, і, покищо, осягла свої мети.

Але що робитиме російський комунізм, коли вона все ж пошириться, коли ідея інтернаціонального комунізму перестане бути зброєю? Здається, в ССРСР враховують цю можливість, і чи не цим можна пояснити, що саме після оприлюднення годесберзької програми, під час відвідин Франції, Хрущов двічі говорив про велику подібність ідей комунізму і християнства? Християнство, але без Бога, як основа комунізму, — це зовсім не неймовірна можливість для рятунку ситуації.

В. Кравців

РАДІОХУЛІГАНСТВО І „ЛОЛА БАЙ”

Поряд із зменшенням книжкових, газетних і журнальних тиражів, як також із зменшенням кількості театрів (із 140 в 1940 р. до 79 у 1956-му) і музеїв (із 174 в 1940 р. до 122 у 1956-му), в Україні постійно збільшується кількість т. зв. кіноустановок: із 5.822 в 1940 р. до 10.129 в 1956 році, трансляційних радіоточок — із 1.047.300 в 1940 р. до 4.625.400 в 1956 році і радіоприймачів — із 255.400 в 1940 році до 1.337.700 в 1956 році.

На початок 1957 року населення України мало 127.300 телевізорів, але з телевізійного обслуговування користало тільки населення Києва, Харкова, Одеси, Сталіно, Дніпропетровська та їхніх околиць. Великий, хоч і неспівмірний до кількості населення, розвиток радіофікації і телевізії в Україні починається передусім — з огляду на технічну і змістовну перевагу російських радіопередач і на відсутність українських спеціалістів та навчальних закладів для їх вишколу — до посилення русифікації. З другого боку, розвиток радіотехніки призвів, особливо в індустріальних областях, до невідомого ніде в світі явища, що його советська преса називає радіохуліганством. Що це таке, з'ясовує молодий поет Євген Летюк у своєму дописі із Сталіно до „Літературної Газети” (з 6 березня 1959 р.). „Останнім часом, — пише він, — радіослухачі наших міст досить часто, ввікнувши приймач, можуть почути голоси, які хрипко промовляють в етер, наприклад, таке: — Вніманія! Говорить „Чорний пірат”. Німхва, Німхва, ти чуєш мене? Переходжу на прийом... Німхва, ти обіцяла шикарну пісеньку... Переходжу на прийом... — І от уже „німхва” шкварить: „Гад я буду, не забуду”, або якусь подібну неймовірно вульгарну нісенітницю. Ображені радіослухачі переводять ручку приймача на інші хвилі, але й там хриплять всілякі „скорпіони”, „скелети”, „тарзани” і навіть „скрині з кістками”. Ллються в етер брудні помії паскудних пісень, рветься з радіоприймачів вульгарна розмова „радіодіячів”... В деяких містах хулігани настільки розперезалися, що трудящі зовсім не мають змоги послухати радіо”.

Далі Летюк інформує, що ці радіохулігани — це здебільша молоді люди, які, опанувавши радіотехніку, самі взялися організувати радіопередачі. Для обслуговування їх потрібним матеріалом працює окрема індустрія й окрема торговельна сітка: на базарах, з-під поли продається спеціальна „продукція” для „радіобешкетників” — „платівки з піснями сумнівної якості, різні деталі для монтування передавачів”. Міліція намагається з цим „радіоаматорством” боротися, але воно таке ж тривке, як і явище советських „стиляг” — советської молоді, що переймає і культивує найгірші вибуялості західньої, особливо американської великоміської моди й побуту.

Полтавський учитель Яків Шутько у своїй статті в „Літературній Газеті” стверджував, що, крім механіки, електротехніки, радіотехніки, футболу і кіна, сучасна підсоветська, в тому числі й українська молодь захоплюється ще й джазом. Це не безпідставне ствердження. Сьогодні захоплюється джазом, і то в його найгірших формах і виявах, не тільки молодь в Україні, але й широкі кола населення. Засуджуваний і заборонюваний донедавна джаз все таки протягом останніх років здобув собі широку популярність, особливо ж серед міського населення. Він інколи більш популярний і бажаний в ССРСР, як в самих З'єдинених Державах Америки чи в країнах Західньої Європи. Якого поширення набув джаз, що його партійні цензори з „виховних” мотивів перейменовали в „легку” або „естрадну музику” (так само, як „джаз-оркестри” — в „естрадні оркестри”), свідчить велика стаття Ю. Малишева, надрукована в органі міністерства культури УССРСР та Республіканського комітету профспілки працівників культури в порядку обговорення (в числі з 6 серпня 1959 р.) п. з. „Думки про легку музику”. „Питання легкої естрадної і танцювальної музики є тепер — пише Малишев — мало чи не найзлободеннішими проблемами нашого музичного життя. І серед них особливо гостро стоїть питання про джаз. Після того, як кілька років тому навіть само слово „джаз” було вилучене з ужитку, тепер воно знову з'явилося на афішах, сторінках кон-

В зв'язку відчувається щось темне, сексуальне, чертних програм, у статтях і рецензіях... Саме через джази, яких останнім часом з'явилось дуже багато, проникають часом в наше життя пошлість, кабацька меланхолія, джазові неврастення — проникають чужі духовні запити радянських людей музичні смаки і звички... Проте, очевидно, у джазовій музиці є і якісь привабливі риси, завдяки яким вона стає широким явищем масової побутової музики нашого часу, завойовує любителів. Часто зникає наш час — це музика "стиля", духова і морально спустошених людей, які втрачають здорові людські смаки і почуття. Чи правильно це? — запитує Малишев і відповідає: "Концерти джаз-оркестр завжди привертють велику кількість слухачів, і проходять, як правило, при переповнених залах. В чергах за квитками на ці концерти можна побачити багатьох людей, різних за віком, професією, поглядами й звичками". Невже всі ці десятиліття сучасні любителі легкої музики — "стиляги"? Напевно — ні! — стверджує Малишев, і підкреслює, що "суперечка про право на існування джазу в радянській музиці давно вже розв'язана самим життям: джаз і джазова музика давно існують в побуті народу і в нашому музичному житті, настійно вимагаючи до себе уважного ставлення". Закінчує свою статтю про джаз Малишев питанням із В. Стасова: "ніколи не залишалося без великих результатів

Сільки про беззаперечну наявність джазу, як його визначає Малишев, "одного з найпопулярніших видів легкої естрадної музики". А тепер ще два приклади із побутової такової дійсності. Влітку минулого року до Ялти в Криму завітала... "львівський ресторанний джаз" в складі: акордеоніст (він же й керівник) М. Осєдач, гітарист М. Закожин, труба Л. Волфсон і ударник І. Шинітман. Відбувся виступ цього "львівського джазу" в ресторані "Південний". Відспівавши низку пісень вроді "А парень страдає, страдає", ансамбль перейшов на інтимнішу, заробіткову програму, що її один з гравців і слухачів описує так ("Рад. Культура", 2 серпня 1959 р.): "Через якийсь час до естради з двох боків підходять молоді люди з сотенними в руках. Джаз-інструменти і починають грати. Та як грати!

Наша вивольна концепція — це концепція змуну — боротьби.

Стенан Бандера

Наше міське населення (що його згідно з муніципальним переписом є вже 46 процентів). Поширення і закріплення цих явищ сприяє сама ж така комуністична партія своїми вимогами партійності і соціалізму в різних ділянках мистецького життя і своїм фаворизуванням усякої літературної і мистецької халтури із прославленням партії і колективного та індустріального будівництва, — рішучі і шкідливі своїм змістом і формою за всі джазові витівки. На підставі існуючої ситуації у вищезгаданих ділянках, можна ствердити, що для комуністичної партії сприятливіша й корисніша вся ця халтура, як справжня мистецька творчість.

Наврядтоємо ширше ситуацію в радівій та легкомузичній ділянках тому, що саме показані тут явища, пов'язані з занепадницькими, розкладаючими і русифікаційними тенденціями, надають тон в культурному житті широким масам міського населення (що його згідно з муніципальним переписом є вже 46 процентів). Поширення і закріплення цих явищ сприяє сама ж така комуністична партія своїми вимогами партійності і соціалізму в різних ділянках мистецького життя і своїм фаворизуванням усякої літературної і мистецької халтури із прославленням партії і колективного та індустріального будівництва, — рішучі і шкідливі своїм змістом і формою за всі джазові витівки. На підставі існуючої ситуації у вищезгаданих ділянках, можна ствердити, що для комуністичної партії сприятливіша й корисніша вся ця халтура, як справжня мистецька творчість.

Наша вивольна концепція — це концепція змуну — боротьби.

Стенан Бандера

Наше міське населення (що його згідно з муніципальним переписом є вже 46 процентів). Поширення і закріплення цих явищ сприяє сама ж така комуністична партія своїми вимогами партійності і соціалізму в різних ділянках мистецького життя і своїм фаворизуванням усякої літературної і мистецької халтури із прославленням партії і колективного та індустріального будівництва, — рішучі і шкідливі своїм змістом і формою за всі джазові витівки. На підставі існуючої ситуації у вищезгаданих ділянках, можна ствердити, що для комуністичної партії сприятливіша й корисніша вся ця халтура, як справжня мистецька творчість.

Наше міське населення (що його згідно з муніципальним переписом є вже 46 процентів). Поширення і закріплення цих явищ сприяє сама ж така комуністична партія своїми вимогами партійності і соціалізму в різних ділянках мистецького життя і своїм фаворизуванням усякої літературної і мистецької халтури із прославленням партії і колективного та індустріального будівництва, — рішучі і шкідливі своїм змістом і формою за всі джазові витівки. На підставі існуючої ситуації у вищезгаданих ділянках, можна ствердити, що для комуністичної партії сприятливіша й корисніша вся ця халтура, як справжня мистецька творчість.

Наше міське населення (що його згідно з муніципальним переписом є вже 46 процентів). Поширення і закріплення цих явищ сприяє сама ж така комуністична партія своїми вимогами партійності і соціалізму в різних ділянках мистецького життя і своїм фаворизуванням усякої літературної і мистецької халтури із прославленням партії і колективного та індустріального будівництва, — рішучі і шкідливі своїм змістом і формою за всі джазові витівки. На підставі існуючої ситуації у вищезгаданих ділянках, можна ствердити, що для комуністичної партії сприятливіша й корисніша вся ця халтура, як справжня мистецька творчість.

Наше міське населення (що його згідно з муніципальним переписом є вже 46 процентів). Поширення і закріплення цих явищ сприяє сама ж така комуністична партія своїми вимогами партійності і соціалізму в різних ділянках мистецького життя і своїм фаворизуванням усякої літературної і мистецької халтури із прославленням партії і колективного та індустріального будівництва, — рішучі і шкідливі своїм змістом і формою за всі джазові витівки. На підставі існуючої ситуації у вищезгаданих ділянках, можна ствердити, що для комуністичної партії сприятливіша й корисніша вся ця халтура, як справжня мистецька творчість.

Наше міське населення (що його згідно з муніципальним переписом є вже 46 процентів). Поширення і закріплення цих явищ сприяє сама ж така комуністична партія своїми вимогами партійності і соціалізму в різних ділянках мистецького життя і своїм фаворизуванням усякої літературної і мистецької халтури із прославленням партії і колективного та індустріального будівництва, — рішучі і шкідливі своїм змістом і формою за всі джазові витівки. На підставі існуючої ситуації у вищезгаданих ділянках, можна ствердити, що для комуністичної партії сприятливіша й корисніша вся ця халтура, як справжня мистецька творчість.

Наше міське населення (що його згідно з муніципальним переписом є вже 46 процентів). Поширення і закріплення цих явищ сприяє сама ж така комуністична партія своїми вимогами партійності і соціалізму в різних ділянках мистецького життя і своїм фаворизуванням усякої літературної і мистецької халтури із прославленням партії і колективного та індустріального будівництва, — рішучі і шкідливі своїм змістом і формою за всі джазові витівки. На підставі існуючої ситуації у вищезгаданих ділянках, можна ствердити, що для комуністичної партії сприятливіша й корисніша вся ця халтура, як справжня мистецька творчість.

Наше міське населення (що його згідно з муніципальним переписом є вже 46 процентів). Поширення і закріплення цих явищ сприяє сама ж така комуністична партія своїми вимогами партійності і соціалізму в різних ділянках мистецького життя і своїм фаворизуванням усякої літературної і мистецької халтури із прославленням партії і колективного та індустріального будівництва, — рішучі і шкідливі своїм змістом і формою за всі джазові витівки. На підставі існуючої ситуації у вищезгаданих ділянках, можна ствердити, що для комуністичної партії сприятливіша й корисніша вся ця халтура, як справжня мистецька творчість.

Микола Велизківський

ХТО ВІДПОВІДАЄ?

Московський диктатор Нікіта Хрущов приїхав до Нью Йорку на Загальні Збори ООН як голова делегації СРСР. У цій поважній світовій організації Хрущов повів себе так, як належить знахабнілому московському босякові. Хто спостерігав на екрані телевізора Нікіту Хрущова, коли він виголошував свою промову в ООН, той бачив на трибуні цієї всесвітньої організації не державного мужа, а зарозумілого москаля-хама. А коли Хрущов під час промови генерального секретаря ООН Гамершильда стукав по столу кулаками, він нагадував криміналіста, який робить злочин, але почуває за собою темну силу, на яку кожної хвилини може спертися.

Що являє собою Нікіта Хрущов? Це є звичайний партійць-комуніст, людина мало інтелігентна, що добула свої знання на „робітфакові“, перед вступом до якого ледве читала й писала. За своє підлабузництво перед „отцом народів“ — Сталіним (а цей останній своєю інтелігентністю мало що перевищував свого вірного „сортатніка“ Нікіту), Хрущов був піднесений на висоти комуно-московської ієрархії. Особисто нічим він не виділяється. Це звичайна собі сіренько-буденна людина, якій пощастило дістатися до Кремлю і яка тепер намагається копіювати великих панів.

Надзвичайно влучну характеристику Хрущову дали шкільні діти. Під час першої візити в Америці, коли Хрущов оглядав Вашингтон, назустріч по вулиці проїхав шкільний автобус. Висунувшись з вікон автобуса, діти закричали: „Hey meatball!“ („Гей галушка!“). Влучніше годі придумати.

Ну, а коли б Хрущов мав пристойніший вигляд, коли б він умів себе краще поводити в розмовах на конференціях і за обіднім столом, хіба від цього справа змінилася б? Очевидно, що ні, бо не в Хрущові, Верії чи Єжові справа.

От уже більше ніж сорок років в Московії панує совдепія, або інакше кажучи — комунізм. Більше ніж 300 років існує московський імперіялізм, раніше царський, а нині советський. Демократичний світ мусить мало цікавити таке питання: хто стоїть на чолі московської імперії, що прибрала захисну назву — СРСР. Чи буде це цар, чи демократ на зразок Керенського або комуніст, чи буде це особа освічена, чи закінчила тільки „робітфак“, чи вживає в часі їжі виделки, а чи користується замість виделки пальцями. Нещастя в тому, що вільний демократичний світ не може або не хоче зрозуміти однієї істини: а саме, що при всіх соціально-політичних системах, а не тільки при комуністичній системі, російська імперія, а тепер — СРСР, була, є й буде страшною небезпекою.

Надміру наївні і непоінформовані люди твердять: як би там не було, але большевики проповідують більш прогресивну систему народнього господарства. Це є глибока помилка. Большевики під прапором марксизму

проводять в життя найганебніше рабство. Хто жив під советами, це знає, бо відчув на своїй спині. Мало що спільного большевизм, чи як він зветься — комунізм має нині з марксизмом. Сучасний комунізм відійшов навіть від учення свого творця Леніна. В сучасній московській імперії зродилась нова пануюча кляса, що в ім'я комунізму нещадно визискує робітників, селян й трудову інтелігенцію. Прекрасну характеристику сучасному комунізмові дав бувший югославський комуніст — Мілован Джілас у своїй книжці „Нова кляса“, що появилася на книжковому ринку в Нью Йорку в 1958 році.

Отже, не в особі Нікіти Хрущова справа. Не стане Хрущова, сяде на його місці якийсь Негодяєв або Мерзавцев, або Скотінін. Скотініних, негодяєвих або мерзавцевих Московія має досить. Пресі вільного демократичного світу, на нашу думку, слід звертати свою увагу не так на особу, що нині очолює московсько-комуністичну систему, як на саму московську комуністичну імперію. При чому треба пам'ятати, що ця імперія має на папері найкращу конституцію, де зазначено і свободу слова, друку, релігії, зборів, і навіть Україна, коли захоче, то може вийти з Союзу Советських Соціалістичних Республік. Все це — безсоромна брехня. Але є люди, які цьому вірять.

Якийсь американський турист, провівши аж десять днів в СРСР і приїхавши додому, в Америку, написав у газеті: „На вулицях советські громадяни заявляли нам, що вони задоволені своєю комуністичною системою і своїм урядом“. На це можна сказати такого роду американським туристам: „Ваша обмеженість межє з тупістю“.

В ім'я елементарної справедливості, в ім'я безпеки нинішнього і прийдешніх поколінь усі тверезодумаючі люди мусять стреміти до того, щоб Московія, як імперія, була розчленована на вільні, самостійні держави нині поневолених народів. От на це й треба звертати світові увагу, а не на якихось хрущових чи інших негодяєвих, що нині очолюють деспотичну московську імперію.

Український націоналістичний рух мусить мобілізувати, організувати, ідейно узмістовлювати й унапрямувати та дієво скріпляти всі фронти оборонної боротьби проти російського наступу в усяких формах.

Зокрема мусить націоналістичний рух різко виступити, розбуджувати національну зуйність і відпорність там, де вона підупадає, де ворогові вдалося її приспати, ги здавити, і де входять у гру важливі питання боротьби України з Московщиною, істотні справи самостійного життя і розвитку нації.

Степан Бандера

Б. Г.

НОТАТКИ НЕ В ТАКТ І БЕЗ ТАКТУ

Колись якийсь петербурзький адміністратор (всеросійського масштабу) з п'ятолизів причепив був до Херсонщини назву „Новоросія” (звідки Одеський університет звався „новоросійський”; а наш таки сваток з Пришибу на Слобожанщині, Данілевський написав був роман про Херсонщину під назвою „Беглиц в Новоросії”). Як парадокс, у тій Новоросії була оселя з назвою „Новоукраїнка”...

Життєздатною виявилася остання, перша безславно зникла.

*

Г. Алексінській („Письма к своим и чужим”, „Освобождение”, 15. 2. 53) писав:

„... Нечасв (одін із двух духовних отцов Леніна, — другой бил, как известно, Маркс) ...”

Та мені цікаво знати, хто в тому *menage on trois* виконував роль „духовної матері” отої дитинки? Чи не Єлисавета Смердящая („Брати Карамазови”)?

*

Коекзистенція

„До чужого ярма не впрягайтесь з невірними; бо що спільного між праведністю та беззаконням, або яка спільність у світла з темрявою?”

(Ап. Павла, 2. До Коринтян, VI 14).

„Хто не зо Мною, той супроти Мене; і хто не збирає разом зо Мною, той розкидає”.

(св. Матвія, XII, 30).

*

Стародавній Київ шанував і поминав, поруч із св. св. Андреем Первозванним та Іваном, патріархом царгородським, св. св. Климента та Лева, пап римських...

Під нашептами візантійців (зокрема духовних), у тому числі й московських, пізніший Київ забув про це...

А сучасний? Взагалі про це поняття не має. Маркові бовванчики заступили місце угодників Божих.

Чорна хмара небо заступила.

*

Ті, що впали в боротьбі проти займанця, більш небезпечні для нього, як ті „живі”, що продали йому шаблю свою (перо, знання — тощо), цілують його в... п'яту і славлять його.

Перші бо все живі, другі від народження мертві.

*

З приводу „історичних” екскурсів на малоросійські теми д. П. Сенчи-Залеського у вайнбавмівському „Новому Русскому Слові”:

Історію свого народу можна сприймати різно, як рівно ж різно її інтерпретувати. Це залежить від людини, від її типу. Холопи все розуміють її як цілування руки панові, хоч би й чужому. Пани розуміють її як сталий бій за схоронення свого обличчя, своєї чести.

*

Коли в Білому Домі кажуть „шах” з наміром дати „мат” — це за оцінкою советських герштів „під'юджування до війни”. Коли те саме роблять у Кремлі, це є — „служба для миру”.

Діяма!

*

Лікар у розмові про одного письменника:

— Він тяжко хворий.

— Діагноза?

— Словодезинтерія.

*

Ми пріємо, сопимо, крекчемо, надуваємося, гороїжимося, одне слово — зі шкіри ліземо, щоб „як пани бути”.

Іноді при тому, всилу неповної й недоброї орієнтації, потрапляємо пальцем... у небо.

Колись наші зуховаті парубки в поті обличчя свого у погоні за „модою” в гарячі липневі дні місили глибокий порох своєї вулиці чи кутка своїми чоботами, на яких вилискували сонцем новісінькі гумові калоші...

Ми не зауважуємо, що, йшовши безкритично й безоглядно за кожною черговою („панською”) модою, ми тратимо себе, своє обличчя, свою оригінальність і неповторність.

А воно, до речі, тяжко, дуже тяжко, матері його ковінька, „бути”¹⁾, а не „видаватися”¹⁾ чимось...

Тяжко нести *своє* (без шмінки) крізь світові джунглі; тяжко боронити його від гієн і шакалів. Куди легше мати наготові кілька „облич” для вжитку залежно від обставин і вимог оточення.

1) Знаменні слова німецького фельдмаршала графа Гельмута ф. Мольтке: „Mehr sein, als scheinen”.

Карай-Дубина

„ГЕР ПЕТЕР”

Після зірвання Паризької конференції, московсько-імперська пропаганда започаткувала божевільну свистопляску навколо події з американським летуном Паверсом, яка, згодом, переросла в брутальні наклепи на західні держави, в першу чергу на ЗДА, ніби вони шпигунство оголосили власною державною політикою. Сьогодні немає вже меж московському обвинуваченню західнього світу в шпигунстві. Якої тільки брехні, клявз, фальсифікацій, сміття не бачимо на сторінках кремлівської преси! Але головна її напрямна крокує до того, що Захід — шпигуни, а світові бандити-імперіялісти — „чесні”; Захід — агресори, а сталінсько-хрущовські горлорізи — „мирні люди”. Після судової комедії в Москві над Паверсом, в московській пресі щодня повідомляється про вислання з СРСР за шпигунство західніх дипло-

матів, студентів, туристів, французьких науковців, членів делегацій західніх промислових кіл, торговельних місій, військових аташе і т. д. В „Ізвестіях”, „Комсомольській Правді”, „Робітничій Газеті”, „Труді”, в журналі „Комуніст” та у всіх обласних і районних газетах вміщується погромні статті проти західніх „агресорів” та „шпигунів” і закликається підсоветське населення до посилення „чуйности і боротьби з шпигунами”.

Тим часом про викритих на Заході советських шпигунів большевицька преса не згадує ані словом. Підсоветським людям годі було довідатися з советських газет про викрадення в ЗДА — таємниць атомової бомби, про відоме шпигунство в Австралії, коли дійшло навіть до зірвання дипломатичних відносин з Москвою, про діяльність советських шпигунів в Норвегії, Швеції, Греції.

Є прекрасне слово в Євангелії — лицеміри, або зі старовинного, предківського, слівного запису — лицедії...

Скоморохи!

Ті, що в машкарах виступають — відповідно до ситуації.

Прикладом, сидить собі добродій у своїй хаті за письмовим столом і... колуває завзято пальцем у носі... Стук у двері! Пальці блискавично вхоплюють перо, на обличчі машкара ч. 0: повна самоповаги людина, що працює над розв'язанням світових проблем, але все ж на обличчі вже позначаються ще неясні обриси речення: час — це гроші...

— Прошу!

У дверях постать начальника добродія!

— Мій любий пане! — і на обличчі враз машкара ч. 7 — пес, що радісно облизується, услужно вигинається, люб'язно крутить хвостиком, готовий впасти, піднісши всі чотири догори.

І навпаки: у дверях постать бідолахи-сусіда, що його все переслідує пех. На обличчі добродія машкара ч. 11 — суворий вигляд бездоганної людини-громадянина, в кутках уст погорда й нетерплячка. Напис „час — гроші!” вразно виступає...

І так у безконечність!

Недавно міністер оборони Англії офіційно заявив, що в районі випробування англійської ракетної зброї на морі виявлено шпигунські дії советських підводних човнів та „рибальських” суден, вивінуваних радарами. Еспанська преса принесла вістки про шпигунство чехословацьких літаків над військовими базами в Еспанії. Про це імперська пропаганда мовчить, немов набрала води в рот, зате недорізанною свинею галасує про розповсюдження в СРСР американськими туристами журналу „Америка”, дозволеного офіційно для читання підсоветському населенню.

Західня преса досить таки скупко повідомляє на своїх сторінках про дії московських шпигунів. Можливо тільки для того, щоб не сполохати їх і, тим самим, уможливити державній безпеці далі за ними слідкувати та ловити на гарячому, а можливо й для того, щоб не драгувати „ваньку-солон'я-розбійника” в його барлозі. Все ж таки західньонімецький журнал, що належить до „лезен циркуль”, за серпень місяць ц. р. вмістив одне, досить цікаве, оповідання про московських шпигунів в західньому Берліні. Подасмо його тут в перекладі з німецької мови:

Густав Б. не мав близьких приятелів, як не мав і великих мрій та турбот. До 9-ої години

ранку вилежувався в ліжку, бо не працював, о 10-ій споживав свій сніданок, запиваючи кавою мокко, а потім виходив на вулицю, прогулювався в парку, відвідував денне кіно, йшов у зоологічний сад або ж по декілька годин сидів в кафе. Вечорами зустрічався з подібними до нього, веселими приятелями, всі гуртом заходили до ресторану, сідали за столик, їли мадлярський гуляш, віденські шніцелі, попиваючи мюнхенське пиво та „штайнгер”. Батько Густава, працюючи на високій і відповідальній посаді, регулярно висилав синові гроші. Але на пиятику і жінок сумнівної поведінки їх увесь час не вистачало.

Одного разу він познайомився з шлезькими німцями, що час від часу з'являлися в західному Берліні, ніби відвідуючи свою рідню та гандлюючи різним крамом: переважно московською горілкою, чорним кав'яром, французьким коньяком, американськими долярами. Що вечора Густав одягався за останньою модою і поспішав до звіринця. Тут він зустрічався з подібними до нього, які чомусь кликали себе такими іменами: „спутнік”, „луннік”, „вимпел”, „лайка”, „ракета”. Вони належали до родин, що або симпатизували московським супутникам і ракетам, або ж були членами Союзу Визволення Західної Німеччини (московський філіял комуністичної партії). Ось ці „спутніки” й „лунніки” познайомили Густава з шлезькими німцями. Провідними гаслами їх були: „Гроші не смердять”, „Бери від життя все”.

Часами шлезькі німці знайомили кумпанію „спутніків”-гультьяїв з ближче невідомими особами. Вони були одягнені у вузькі тексаські штани, мали на товстій гумовій підшві черевики, рекомендували себе студентами московських університетів або інакше „советськими стилиягами”, що роблять туристичну подорож. Під час приятельських розмов за склянкою вина нарікали на партійну диктатуру і безпросвітне життя в ССРСР, розповідали найсвіжіші підсоветські анекдоти, вихваляли Захід, розмальовували жахи КГБ та недвозначно натякали, що мають бажання перейти при нагоді на Захід. „Студенти” досить вільно говорили німецькою та англійською мовами і гульвісам-„спутнікам” пропонували продати доляри та англійські фунти, які вони ніби одержують від своїх рідних з Канади, Америки і Англії.

Добре потоваришувавши з „спутніками”, московські „стилиаги” стали знайомити їх з „товаріщами”, які рекомендували себе як офіцери групи советських військ у Східній Німеччині, що працюють в головному штабі та в інших військових установах, розміщених в Східному Берліні. Отже, все виглядало дуже правдоподібним. Те, що офіцери в цивільному одязі, нехай „спутніків” не дивує. Їм заборонено появлятися в Західному Берліні в військовій уніформі; але ж життя Західного Берліну таке відмінне від Східного, таке бурхливе і захоплююче веселе, особливо вечорами, що яка людина не спокуситься, після нудних касарень та політруківської балаканини, хоч на хвилинку пірнути в західну культуру, потанцювати модерних танків. Офіцери купували найліпшої західної марки фотоапарати, особливо для нічного фотографування, мовляв, для того, щоб зробити на них у себе вдома бізнес, іноді просили роздобути німецькі військові біноклі з інфрачервоним промінюванням або ту чи іншу топографічну карту, що вільно продаються в Західній Німеччині. Гроші? Що за питання? Вони добре заплатять, правдивими долярами, бо гроші мають, адже вони — офіцери, одержують добру платню. А може Густав та його приятелі мають гарну дівчину, яка дозволить посидіти з ними в ресторані? Коли така є, будь ласка, офіцери не від того!

І ось Густав Р., разом з офіцером в цивільному убранні та дівчиною Анною-Лізою, сидять в ресторані. Офіцер просить „забути” в цей час його рангу, тим більше, що він прибув до Західного Берліну інкогніто, тільки для інтимних відвідин Густава Р., що так йому сподобався за щирість і відвертість. Ну, а крім того його інтригує й Анна-Ліза. Він просить називати його по-приятельському „гер Петер”. Офіцер, чи то пак „гер Петер”, замовляє люксусову перекуску, шампанське в льоду, просить офіціанта перелити московську горілку в іншу, німецьку пляшчину і поставити її на стіл, щоб не викликати підозри, з крабів та кав'яру просить приготувати смачні страви. За все це він дає офіціантові на „чай” 2 англійські фунти.

„Гер Петер” щиро підливав до чарок Густава і Анни-Лізи горілку, шампанське, потім виголошував тост за дружбу, вільне західне життя і апетитно закушував шашликом і кав'яром.

Де працює гер Петер, це не відіграє великої ролі, зрештою Густавові Р. та Анні-Лізі відомо, що існують військові тасмниці. Та й яке значення для Густава має місце праці Петера? Голвне, що Петер сьогодні — „цивільний”, не в осточортілій уніформі, а найголовніше, — він дуже втішений такими щирими і відвертими приятелями, як гер Густав та фрав Анна-Ліза.

З ресторану розходяться великими друзями. Гер Петер дарує Густавові цигарничку, оздоблену уральськими самоцвітами, а Анні-Лізі — парфуми „Ночной цветок” в срібно-золотому флаконі, прикрашеному правдивим кришталем.

Під час наступної зустрічі гер Петер раптом повідомив, що, на його великий жаль, він призначений на постійну працю до Москви, а тому змушений залишити Берлін. Але це не перешкоджатиме підтримувати й далі знайомство та листування. Між іншим, „гер офіцер” приобіцяв, що ніколи не забуде такого щирого приятеля, яким є Густав, і навіть перешле йому з Москви подарунок.

**

Так воно й сталося. До Західнього Берліну прибули кореспонденти деяких московських центральних газет, розшукали Густава і передали йому невеликий пакунок.

— Це вам від вашого приятеля, офіцера Петера.

В пакунку не було підозрілих речей: патефонні платівки з „Подмосковними вечерами”, найновіші советські танго, частушки про кукурудзу, пісні „Слава КПСС”, а також „Волга, Волга”, танець „Берьозка”, 2 пачки папірос „Казбек”, 5 пропагандивних брошур на тему, що таке капіталізм, і 50 долярів.

Брошури кореспонденти порекомендували Густавові прочитати при нагоді і роздати приятелям, а його самого запросили до ресторану, де добре випили, очевидно, не за рахунок Густава.

Наступного дня кореспонденти, разом з Густавом, пиячили від ранку до 1-ої години ночі, фотографували „гер Густава” багато разів і подарували йому на дрібні витрати 25 долярів. Крім того запропонували йому продати „наліво” 120 дол. Бізнес наполовину: 50% Густавові і 50% — кореспондентам. Але Густав більше їх не бачив, а адреси на зустріч вони не дали.

Отже, Густав Р. вирішив використати 120 долярів, рахуючи їх власними.

За три місяці до Західнього Берліну прибула група студентів Московського університету, один з яких, розшукавши Густава, передав йому короткого листа від Петера, у якому той цікавився життям свого „щирого приятеля”, вітав його, просив забути за 120 долярів, але натомість звертався з просьбою придбати для нього офіційний докладний плян околиць Берліну, зокрема той, де розмістилися війська альянтів, а також і берлінську телефонічну книжку.

Таке прохання Густава не здивувало. Що ж тут особливого? Плян Берліну і телефонічну книжку можна купити в кожному газетному кіоску! Густав виконав прохання гера Петера, а за прислугу турист запросив його на добру вечерю. На тому зустріч туриста з Густавом закінчилася.

Потім до Західнього Берліну багато разів приїздили різні особи з Москви, серед яких той або інший розшукував Густава, вітав його від гера Петера і передавав невеличкі пакунки-подарунки. Ані разу Густав Р. не застановлявся над тим, чому московський офіцер так довго пам'ятає про нього, бо ж він нічого особливого для нього не зробив? Те, що познайомив з Анною-Лізою?

Так! Густав не задумувався, пиячив на доляри в ресторанах, зустрічався з Анною-Лізою та своїми „товаришами-спутниками”. А в той час через Анну-Лізу його докладно вивчав Інститут дослідження золота та шляхетних металів на Ленінських горах в Москві, де розташувався й Московський університет. За вивіскою інституту працював московський шпигунський центр, один з відділів КГБ, у якому відігравав не останню роллю й гер Петер.

З нагоди чергового відзначення роковин жовтневого заколоту в Московщині (1917 р.), Союз Визволення Західньої Німеччини запросив Густава Р. на урочисту забаву. „Буфет, правдива московська горілка, чеське пиво, джаз, модерні американські танці, веселі розваги — все безплатно”, — обіцяло багатозначно запрошення. „Вхід тільки за запрошеннями!” — дрібними літерами стояло внизу квитка. На вечері Густав зустрів знайомий студент-турист. Привітались. Після закінчення забави він підійшов

до Густава, якому від горілки гуділи в голові джмелі.

— Хочу зустрітися з вами в ресторані „Бавман”, де ми були останнього разу, — запропонував турист.

Густав не надавав ніякої ваги призначеній зустрічі. Багато разів за останній час зустрічався він з різними туристами, кореспондентами та гендльрами. Не раз пиячив з Анною-Лізою. Звик до цього. Лише дивно було, що Анна-Ліза часто випитувала про його особисте життя до таких дрібниць, що Густав не міг зрозуміти. „Для чого вона розпитує? — запитував себе Густав. — Гроші їй даю, що їй більше потрібно від мене?” На тому всі його міркування й закінчувалися.

Зустрівшись в ресторані „Бавман”, „старі друзі” випили по шклянці чорної кави з лікером, а потім пішли в парк. З перших слів Густава зрозумів, що студент Московського університету знає майже все.

— Пам’ятаєте, — нагадав він, — коли ви в ресторані перед кореспондентами ТАСС висловилися, що вам не подобається уряд Аденауера і капіталістичний Захід? Штравса ви назвали фашистом, а Аденауера — другим Гітлером. Ви навіть висловили бажання перейти до ССРСР як політичний утікач.

— Можливо й говорив таке, бо був п’яний, плів дурниці.

— Вірю. Але вашу розмову вміщено в деяких московських часописах і декілька разів передано через радіо німецькою й англійською мовами. Очевидно, ми не оголосили ім’я автора таких висловлювань.

Немов окропом ошпарило Густава. Він вирішив залишити туриста.

— Не втікайте, — взяв його турист під руку. — Залишайтеся зі мною. Не забувайте, що від нас ви одержували долляри й подарунки. За це потрібно відплатити.

— Що ви від мене хочете?

— Це вже інша, ділова розмова. Нічого спеціального. Праця мізерна, але поплатна. Розповсюджуватимете нашу літературу, передаватимете її до Західної Німеччини, збиратимете своїх знайомих. Бавтеся з ними в ресторані, пийте шнапс, танцюйте рок-н-ролл, слухайте московські передачі, а їх зміст переповідайте знайомим. Коли до вас звертатимуться наші

кореспонденти за допомогою, збирайте для них потрібні матеріали й відомості. Про вас в наших газетах писати не будемо. А далі... одержите від нас потрібні інструкції...

— Але це ж — шпигунство! — обурено вигукнув Густав.

— Голубчику, це не шпигунство. Звичайна допомога, — промимрив турист, пахкаючи кільцями цигаркового диму.

Через чотири дні турист зустрівся з Густавом в ресторані „Томасбройлієр”, де передав йому пачку пропагандивної комуністичної літератури.

— Розповсюджуйте, і це все, чого ми від вас хочемо. Адресу вашу я знаю і при потребі завітаю. Але це може статися через 3-4 місяці. Головне у вашій роботі — спокій і витримка. Вам нема чого боятися. Атенатів виконувати вам не доручаємо, пістолі не даємо, гранат та пекельних машин не постачаємо, нікого вбивати не вимагаємо.

Густав таки погодився виконувати цю, таку мізерну і безвідповідальну, працю, тим більше, що за неї солоно платилося.

**

До Західного Берліну студент-турист прибув знову аж через 4 місяці. Він довго там не затримувався, бо їхав далі — до Бонну. Завітавши до мешкання Густава, почастивав його горілкою, вручив його матері подарунки і дав приватну адресу одного з професорів Військово-політичної академії ім. Леніна.

— Це мій дядя. Пишіть на його адресу безпечно. А коли потрібно вам повідомити про щось спеціальне, зашифруйте ось цим шифром. Дядя листи не буде читати, а передаватиме мені. На різні дрібні витрати залишаю вам 80 долярів. Напишіть розписку. Ага, мало не забув: для формальности підпишіть ось цей папірець. Тут написано, що ви згодилися збирати для нас деякі офіційні відомості... Не подобається? А долляри, ресторани й горілка подобаються?

Що робити? Густав підписав папірець, у якому стояло, що він дає згоду працювати для „добра людства і миру” на користь гер Петера.

Турист інструктував далі:

— Якщо вам поштою буде з Москви переслана від мене книжка, позначена на хребті трьома мініатюрними п’ятикутними зірками, то ви лише легенько звочіть її сторінки слабим розчином борного квасу: виступить тасмне письмо.

Турист виїхав в дальшу подорож, а Густав за деякий час написав до Москви листа і передав його одному з кореспондентів ТАСС. Він тайнописом повідомляв гер Петера, що згідний для нього працювати...

Одного разу на адресу Густава прийшов лист. Хоч поштовий штамп і свідчив, що відправлено його в Західньому Берліні, але з письма Густав впізнав, що листа писав Петер. Він повідомляв, що на ім'я Густава вислано книжку „Як гартувалася сталь” в німецькій мові. За декілька днів згадану книжку на адресу Густава приніс листоноша.

Замкнувши за собою двері кімнати, Густав розрізав бритвою хребет книжки. Там він виявив на тонкому папері чистий аркушик. Звочивши його слабим розчином борного квасу, він прочитав: „Дорогий приятелю! Ми знаємо, що ви дали згоду допомагати нам визволити німецький нарід від ярма капіталізму і боротися за мир у світі. Інструкції знайдете на 38 сторінці книжки „Як гартувалася сталь”.

Проявивши 38 сторінку згаданої книжки, Густав знайшов там вказівки для шпигунської праці та поради, якими шляхами зібрані інформації передавати до Москви. Головним зв'язковим був „собственный корреспондент” газети „Комсомольская Правда”, який працював у Західньому Берліні. На одній із зустрічей цей „кореспондент” порадив Густавові, щоб він більше не зустрічався з Анною-Лізою, гульвісами-„спутниками”. влаштувався на працю і взагалі ніби взявся за розум. В помешканні Густава „кореспондент” опрацював дуже докладний плян збирання відомостей для „Института дослідження золота та шляхетних металів” в таких містах, як Штутгарт, Карльсруе, Новий Ульм, Мюнхен, Авгсбург. Для цього Густав мусів виїхати на півроку в подорож по Західній Німеччині, нав'язати знайомство з офіцерами бундесвери, американськими вояками та офіцерами.

Але зібрані відомості передати до „Института дослідження золота” Густавові не повелось. Разом з Анною-Лізою він сидів в одній урядовій установі і складав зізнання про свою шпигунську роботу.

Як розвинулися справи далі — невідомо, бо це належить до державних таємниць.

Д-р Ол. Соколевиг

БАНДЕРА В НАСВІТЛЕННІ АМЕРИКАНСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА

Велика втрата Української Нації, що сталася 15 жовтня 1959 р. в Мюнхені, коли по всьому світі розійшлася сумна вістка про вчинене Москвою чергове убивство, затруєння Провідника ОУН Бандери, знайшла належний розголос у нашій і чужомовній публіцистиці. Політичну зрілість виявила українська зорганізована спільнота в світі, яка схилила свою голову перед тінню сл. п. Провідника Степана Бандери. На злочин Москви зареагувала й американська преса. Крім „Нью Йорк Таймс-у” та журналу „Тайм” за минулий рік, на особливу увагу заслуговує згадка, вміщена в ньюйоркському „Американ Меркурі”, за лютий 1960 р. (вип. 90, Ч. 433, стор. 49-50).

Під заголовком „Пам'яті Степана Бандери, найбільший ворог товариша Хрущова є мертвий”, на двох сторінках Пат Волш подас характеристику життя й чину Ст. Бандери, „легендарного провідника, українського антикомуністичного лідера”. Автор заявляє, що не тільки українці, але й інші національності вражені були трагічною смертю цього невтомного борця проти червоної Москви, що так передчасно відійшов від нас у цей критичний момент в історії людства.

Автор стверджує, що Ст. Бандера ще в юнацьких роках протиставився большевизмові червоної Москви, і його ім'я стало пострахом для мешканців понурого московського Кремлю. Те, що не вдалося досягнути збройними відділами НКВД-МВД-МГБ в їх боротьбі з Українськими Повстанськими Відділами, керованими Ст. Бандерою, довершили скритовбивці з совєтської таємної поліції. До довгого списку українських націоналістів, замордованих кремлівською клікою — пише автор — долучилося ще одно ім'я — ім'я найзавзятішого ворога Кремлю, Степана Бандери. Страх Хрущова перед Ст. Бандерою порівнює автор до праранічного страху Сталіна за свій кремлівський пост.

Хрущов очолював свого часу українських квіслінгів, стараючись очорнити український визвольний рух, як „фашистський”, а його Провідника як „фашиста”, однак український народ знав про арешт двох братів Ст. Бандери німецькими нацистами, про масове вичордування Гестапом українських націоналістів, що відновили в 1941 році свою державу. Тоді Ст. Бандеру запроторено до концетраку в Саксенгаузени, де він перебув майже чотири роки.

Докладніше зупиняється автор над описом проголошення відновлення Української Державности у Львові 30 червня 1941 року, яке було передане в широкий світ через львівську радіовисильню. Автор критикує нацистів, що, замість визнати молоду Українську Державу, почали репресії, арешти та вивози українців до Німеччини. Далі пише автор про керовані Ст. Бандерою збройні змагання українського народу на два фронти — проти німців і большевиків. Автор слушно стверджує, що треба було б багато томів, щоб напи-

А. Висоженко

ВСУПЕРЕЧ НАКАЗУ

З підготовленої до друку збірки „Мосму Кобзареві”

Здавалося, в зовсім невідповідну пору і зовсім невідповідна для цього людина зайнялася лірикою. А воно так. Виразно, чітко, рядок за рядком, виривають в пам'яті слова великого поета:

Реве та стогне Дніпр широкий,
Сердитий вітер завива,
Додолю верби гне високі,
Горами хвилі підійма.

І блідий місяць на ту пору
Із хмари де-де виглядав,
Неначе човен в синім морі,
То виривав, то потопавав...

Ось уже дві години гостроносий човник-душогубка стрибає по розбурханій воді; то він понесеться за вітром, то поверне наперекір йому, але вперто тримається низького берега. Коли почало розвиднятися, човник шмигнув в очеретяні зарості. Тоді в ньому на весь зріст підвелася висока, м'язиста людина, що нагадувала драбину. Вона руками розсунула хащі й піднесла до очей „Цайса”. У фокусі оптичних скелець до людини враз наблизилися круті скелі протилежного берега. І знову згадалося:

Було видно, було чути,
Як реве ревучий...

~~~~~
сати історію героїчної УПА. По закінченні другої світової війни — пише автор — Ст. Бандера з Мюнхену керував підпільною протибольшевицькою боротьбою. Він наводить книгу Олега Мартовича „Українська Визвольна Боротьба в модерний час”, в якій Ст. Бандера знаходить велике признание за його особистий вклад в справу українського визволення.

Антикомуністичні борці в світі — пише автор — належно вшановують пам'ять Ст. Бандери і його дух завжди запалюватиме їх для дальшого змагу проти Москви. Свою статтю він закінчує ствердженням, що одної днини в Києві вільний український нарід з глибокою вдячністю гідно вшанує пам'ять Степана Бандери.

Автор не пожалів труду, щоб зібрати й об'єктивно оформити матеріал про того, хто став символом боротьби проти російсько-большевицького імперіалізму. Його стаття може бути взірцем об'єктивного навісвітлення справи. Тим часом деякі наші публікації, наприклад, „Український Огляд” (ч. 2, 1960), що виходить в Нью Йорку, на вістку про смерть Ст. Бандери обмежився коротким передруком даних про нього з 1-го тому Гаслової Енциклопедії Українознавства.

— При чому ж тут невідповідна пора і невідповідна людина? — запитає читач.

**

Понад дві години тому застрекотав польовий телефон. Чоловік у військовій уніформі потягнув до ліжка слухавку з шнурком і сонним голосом промовив:

— Сибірський!

З слухавки відізвалося:

— Я черговий штабу 16-ої армії, капітан Багрідзе. Мені потрібний командир дивізіону!

— Я вас слухаю, товаришу капітан!

— Запишіть координати і згідно з ними дайте кілька сальв з усіх своїх гармат. На вказаному місці, як донесла повітряна розвідка, німецьке кулеметне гніздо. Його треба розтощити.

— Це телефонограма, товаришу капітан?

— Ні, тільки словесне розпорядження особисто вам від командувача артилерії 16-ої армії.

Висока, м'язиста людина, що нагадувала драбину, швидко підвелася з ліжка, підкрутила вище гнотика в лампі і записала координати, тобто виміри для вогню далекобійних гармат. Покінчивши з цією справою, командир сибірського артилерійського дивізіону, майор Володимир Володай, глянув убік. Біля дверей вже наготові стояв молодий сержант.

— Можете лягати, я ще трохи подумаю, — лагідно звернувся до нього майор.

У просторій землянці два абияк збиті ліжка, довгий примітивний стіл і багато гілля з дерев. Теплі ночі кінця серпня 1941 року дозволяли тримати двері відкритими. В землянці свіже повітря, приємний запах соснового лісу.

Сержант не ліг, лише присів на ліжко. Спати вкладалися тут в чому стояли, тільки скидали чоботи. Цього ж разу сержант навіть не скинув чобіт, бо відчував, що зараз буде якість діло. Він у дивізіоні всього кілька днів. Ще тиждень тому Микола Жученко вчителював в одному з сіл Золотоніського району. Його, разом з іншими односільчанами, покликали до війська вже тоді, коли в багатьох місцях до правого берега Дніпра продерлися німці. Ця,

з військового погляду, людська сировина пішла на поповнення сильно проріджених у попередніх боях радянських частин. Зокрема чимало селян приділено до розгромленого під Львовом, Житомиром та Черкасами сибірського артилерійського дивізіону. Всі новачки потрапили або до обозу, або як зв'язкові між батареями. Миколу ж, що раніше служив у війську, до того ж людину освічену, майор Володаєв закріпив за собою, для виконання спеціальних доручень, — пояснив він комісарові Пузанкову. Під диктат майора Жученко писав до штабу армії оперативні звідомлення, приймав телефонограми, стежив за текою справ командира дивізіону. За розпорядженням майора вони й оселилися в одній землянці. Комісар із своїми помічниками жив поруч в наметі.

Сидячи на ліжку, Микола бачив зосереджене обличчя Володаєва. Той, при допомозі олівця й мап-одновесток, робив якісь обчислення, визначаючи вогонь своїх батарей. Закінчивши справу, невдоволено лягнув обома руками себе по стегнах і звернувся до Миколи:

— Справжній військовик, одержавши наказ згори, ніколи не мусить думати, навіщо той наказ видано, він мусить думати тільки, як його краще виконати.

— А якщо неможливо виконати наказ? — зацікавився Жученко.

— Тоді він мусить загинути в бою з ворогом або від кулі власного револьвера! — рішуче відказав Володаєв, нервово зірвавшись з місця.

— „Ова! — подумав сержант, — напевно майор дістав нелегке завдання”. — Вголос же зауважив: — Коли один загине, наказ виконає другий.

— Це справді так, — напівобернувся до нього Володаєв. В голосі командира Микола вперше відчув розгубленість. І тут же, несподівано, майор заговорив на зовсім іншу тему:

— Скажіть, Жученко, добре вчилися діти у вашій школі?

— Різні бували, товаришу командир.

— А свою рідну, українську мову люблять?

— Звичайно!

— А чи люблять вони Шевченка?

— О, Тараса Григоровича у нас на Україні люблять і старі й малі. Це наш найбільший поет, найбільша наша людина! Ось за кілька

кілометрів звідси, на правому березі Дніпра, стоїть висока Чернеча гора, на якій поховано Шевченка. До тієї могили щороку приїздять і приходять, ніби на прощу, десятки тисяч людей.

— Я теж люблю й шаную Тараса Шевченка, — тепло і щиро зауважив Володаєв.

— Ви? — здивувався Жученко.

Майор усміхнувся. — Так, я сибіряк, але народився в українському селі. Мій дід до Сибіру привіз з України „Кобзаря”. З тієї старенької, пожовклої книжечки дід навчив мене грамоти. Я бережу вдома того жовтенького, дорогого могому серцю „Кобзаря”.

Майор порився в пляшетці, витяг звідти якогось документа і передав його Миколі.

З того документа Жученко довідався, що орденоносець Володимир Володаєв народився в Новосибірському краю, за національністю є українець, в 1939 році закінчив академію генерального штабу.

Тим часом командир продовжував:

— Хоч у воєнній лихоманці й ніколи було, бо мій дивізіон від Львова аж до Золотоноші промчав за два місяці, все ж я мав щастя поглянути на Україну. Справді чудовий край. Пригадуєте:

Садок вишневий коло хати,

Хрущі над вишнями гудуть...

Навіть страшні згарища боїв не всіли тут перебити п'яного, чарівного запаху розквітлої черемхи. Якщо не вдасться мені пожити, то хоч помру на Україні!

— „З чого б то так він розходився? — міркував Микола. — Адже досі більше як двохтрьох речень не видавлював з себе”.

Командир спитав, чи добре знає Жученко місцевість і чи вміє гребти на човні. Діставши стверджуючу відповідь, наказав сержантові негайно покликати до себе комісара і начальника штабу дивізіону.

Тим він, як завжди, коротко сказав:

— Я одержав особистого наказу від начальника артилерії 16-ої армії. В цій справі мушу провести прифронткову розвідку.

— А без неї обійтися не можна? — боязко запитався комісар Пузанков.

Майор, посміхнувшись, лягнув Пузанкова по плечу. Він зрозумів свого комісара, який до війни й не нюхав порошу, а відсиджувався

десь на тепленькому місці секретаря райпарткому.

— В розвідку піду я разом з сержантом Жученком, бо він добре знає тутешні місця. Ви залишитесь на чолі дивізіону.

Кругле обличчя Пузанкова засяяло від задоволення. Дивлячись на нього, Володай глузливо скривив губи.

За кілька хвилин по цій розмові майор і сержант на конях гальопом неслися до берега Дніпра.

**

Ми з ними розлучилися перед світанком у плавнях, коли Володай, розсунувши очерет, підніс до очей „Цайса”. Микола Жученко з веслом сидів на човні позаду. З обох берегів Дніпра летіли трасуючі кулі, здіймалися вгору ракети і ще довго по тому свічками горіли в небі; здалеку доносилися вибухи бомб. До природньої стихії Дніпра ревучого додалася ще нищівна, смертоносна стихія війни, створена руками й розумом непогамовних людей.

Але ніщо не могло перешкодити течії думок майора:

— „Чому капітан Багрідзе передав наказ начальника артилерії армії не документованою телефонограмою, а лише на словах? До того ж наказ скеровано особисто мені, а це означає, що про розпорядження знає найвужча група осіб”.

Визначивши координати на мапі, майор встановив місцевість, яку він мусить розторочити. З сержантом пішов у розвідку, щоб остаточно переконатися в правильності своїх висновків. Так, тепер він не мав сумніву відносно місцевості, на яку має бути спрямований нищівний вогонь гавбичної далекобійної артилерії сибірського дивізіону. Мета — могила великого сина українського народу, Тараса Григоровича Шевченка. Там примостилося німецьке кулеметне гніздо, і його треба обернути в порошок.

Майор міркує далі. В разі могила буде знесена з лица землі, совєтська пропаганда спробує всю відповідальність перенести на німців. А не поведеться з пропагандою, то розстріляють командира сибірського артилерійського дивізіону, ніби за свавільні дії, бо ніякого офіційного наказу в штабі 16-ої армії не залишиться.

— „Смерть — півбіди, — стверджує Володай, — з нею я бавлюся щодня, але в цій спра-

ві виступає відповідальність перед народом, перед історією!”

— Чи вам відоме, — звертається він до Жученка, — ім'я того чоловіка, що в давні часи спалив величний храм і через те попав до історії?

— Здається, Герострат, — відгукнувся сержант.

— Так, Герострат, — повторив майор. — Ось сьогодні збіг обставин дає мені змогу скопити на сторінки історії в ролі новітнього Герострата. Але я не хочу бути зрадником свого народу, не хочу бути новітнім Геростратом!

Майор засунув далековида у шкіряний футляр, подивився на кобуру револьвера і згадав слова сержанта:

— Коли один помре, наказа виконає другий...

Обернувшись до Жученка, майор сказав:

— Ви здогадуєтесь, що нам наказано знищити німецьке кулеметне гніздо на могилі Шевченка, отже знищити могилу Шевченка?

Сержант отетерів. — Невже!? — здивувався він. — Коли ж ви це зробите?

Володай загадково відповів:

— Мені, як військовикові, дуже тяжко прийняти певне рішення, коли ж я його прийняв, то, щоб виконати, зроблю все залежне й незалежне від мене!

**

В дивізіоні майор знову викликав до себе комісара й начальника штабу. Останнього запитав:

— Скільки разів я повідомляв командування про те, що наша зброя вже не надається до вжитку?

Начальник штабу, не надумуючись, відповів:

— Чотири!

— негайно надішліть до штабу армії телефонограму такого змісту: „Гарматами, що є в сибірському артилерійському дивізіоні, надалі користуватися неможливо. Кожний набій, випущений з них — це марнування державних коштів. Прошу негайно надіслати інспектора для перевірки нашого збройного майна. Підпис: майор Володимир Володай”.

По обіді в розташування дивізіону прибув зі штабу армії інспектор артилерії. Знайомлячись з майором, він відрекомендувався:

— Капітан Павло Багрідзе!

— А, це ви мені вночі протелефонували наказ командувача? — згадав Володай.

— Так. На що ви скаржитесь, товаришу майор?

— Наші гармати, товаришу капітан, вже вистріляли набоїв понад всяку норму. Їхні жерла майже зовсім позбулися нарізки і поширилися в діаметрі. Тепер з них стріляти все одно, що пускати набої собі на розвагу десь у небесні простори.

— Гарзд, перевіримо ваші слова.

Володай і Багрідзе ішли до гармат удвох, без свідків. Капітан запитав:

— Ви встановили місцевість, яку масте обстріляти?

— Ясна річ. Це могила відомого українського поета Тараса Шевченка, близько Канева.

— Ось воно що! — протягнув Багрідзе. — Тепер я розумію, чому командувач артилерії не видав офіційного наказу, а обмежився словесним розпорядженням.

— Вам, капітане, відоме ім'я Шевченка?

— Звичайно. Я грузин. Кожний грузинський інтелігент знає поему Шевченка „Кавказ”.

Багрідзе оглянув гармати і підписав акта про потребу їх негайно замінити.

— Саме в слухний час прийшла ваша телефонограма, товаришу майор, ми щойно одержали нові гавбичні гармати.

— Ну, то їх поїде приймати наш комісар. — сказав майор.

Решта цього і весь наступний день пройшли в спровадженні старих гармат до залізничної станції Гребінка і в одержанні звітти нових. На третій день увечері майор мав розпочати вогневий обстріл могили Шевченка.

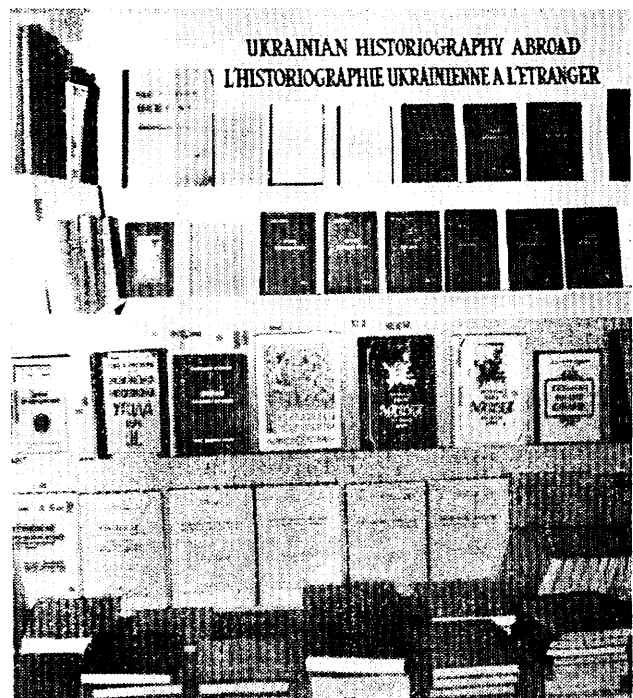
Перед тим, як дати команду „вогнь!” — він вийшов оглянути нову зброю.

— А де ж вимірче приладдя до гармат? — суворо звернувся він до комісара.

— Я не знаю, такими їх одержав у Гребінці, — розгубився Пузанков.

— Штаб армії хоче, щоб ми з віддалі десятих кілометрів стріляли на око? Навіщо ж тоді він подає координати? — обурено проказав Володай, а про себе подумав: „Багрідзе теж не хоче обстрілу могили Тараса Григоровича”.

За наказом майора комісар подзвонив до штабу армії. Звітти йому порадили поїхати за

Видання ООЧСУ привертати загальну увагу учасників Міжнародного Конгресу Істориків, що відбувся в серпні ц. р. у Стокгольмі в Швеції.

приладами до Пирятиня. Поки розшукували невідомо куди спроваджені, але кінче потрібні для далекобійних гармат вимірчі прилади, зі штабу передали новий наказ:

„Негайно виступайте під Лубні. Там висів німецький десант. Ви мусите вибити його звідти. Позиції біля Золотоноші наші війська залишають сьогодні ж...”

Прочитавши наказ, майор подав команду всім солдатам і офіцерам одягти на шию так звані медальйони смерті. В такий медальйон кожний військовик перед боєм вкладає папірець — може останню в своєму житті записку.

На очах у Миколи Жученка майор, бадьоро насвистуючи, писав на клаптику паперу свої передсмертні рядки.

Бачачи здивоване обличчя сержанта, командир сибірського артилерійського дивізіону нахилом голови запросив його підійти ближче. На тому клаптику виразними, майже друкованими літерами було написано:

„Тим, хто знайде мій труп!

Всупереч наказові штабу 16-ої армії, я не допустив дати жадного пострілу на могилу Тараса Шевченка. Володимир Володай”.

В СПРАВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ОБСТАВИН СМЕРТИ сл. п. С. БАНДЕРИ

П О В І Д О М Л Е Н Н Я

Секретаріат Проводу ЗЧ ОУН одержав від Комісії для дослідження обставин смерти сл. п. Провідника ОУН Степана Бандери наступну інформацію про до-теперішні висліди її праці:

а) переслухавши ряд осіб з ближчого оточення сл. п. Провідника і осіб, що могли дати інформації до об-ставин смерти,

б) перевіривши всі обставини життя й побуту сл. п. Провідника, а зокрема в останньому часі перед його смертю,

в) взявши до уваги інформації про перебіг слідства німецьких слідчих органів,

г) проаналізувавши різномодні припущення і вер-сії про причини смерти, що виникали з українських, чужинецьких або ворожих середовищ, та

г) розглянувши вислід слідства заангажованих Ор-ганізацією до тої справи англійських фахівців-детек-тивів,

Комісія прийшла до таких висновків:

1) виключається можливість, щоб до справи ате-нтату був вмішаний будь-хто із вужчого оточення сл. п. Провідника чи українських політичних середовищ вза-галі;

2) відкидається ширену, особливо в Україні, моско-всько-большевицькою пропагандою вигадку про вико-нання атенатату „співробітниками Оберлендера“, а на еміграції ширені большевицькою агентурою версії про причастність до атенатату американських чинників;

3) відкидається нелогічні припущення про самогуб-ство. Такі припущення були впливом чи то незнання, а то й злоби, чи були спеціально вигадувані ворогом і його прислужниками для закриття політичного ха-рактеру атенатату;

4) стверджується, що атенатат був від років плано-ваний і, по кількратних невдалих намаганнях, оста-точно виконаний 15. 10. 1959 р. в Мюнхені агентами большевицької Москви.

Це ствердження спирається, зокрема, на таких да-них:

а) Від часу закінчення другої світової війни робле-ні були видні спроби виконання атенатату в таких ро-ках: 1946 з київської бази МГБ, 1948 МГБ за посеред-ництвом варшавської бази, 1952 і 1958 КГБ через схід-ній Берлін, весною 1959 через пражку КГБ, і вліті 1959 з східньоберлінської бази КГБ.

б) Вольшевицька пропаганда проти українського на-ціоналізму мала в останніх двох роках виразну тен-денцію приготувати громадську opiniю в Україні до того, щоб виправдати вбивство Провідника націоналі-стичного руху.

в) Не зважаючи на дбайливе маскування, що ате-нтат виконали большевицькі агенти, занотовано факт признання високопоставлених КГБ-івських функціоне-рів у виконанні ними вбивства.

б) Розглянення умови життя і побуту сл. п. Про-відника Степана Бандери виявило, що успішність дов-

горічної охорони його особи збоку Організації була утруднена тим, що ворог розпоряджав необмеженими технічними засобами, діяв з різних баз і використову-вав слабкі сторони демократичної системи вільного світу.

6) Не зважаючи на інтенсивні заходи організацій-них чинників, німецьких державних слідчих органів і інших фахівців, не вдалося до цього часу устійнити персонально виконавців атенатату, ані остаточно рекон-струювати спосіб його виконання.

Вересень, 1960 р.

Секретаріат Проводу ЗЧ ОУН

ЛИСТ п. ЯРОСЛАВА БЕНЦАЛЯ

8 вересня 1960 р.

До
Державної Прокуратури
Мюнхен I

Вельмишановні Панове!

В українському місячнику „Самостійна Україна“, що появляється в Чикаго, ЗДА, ч. 33 за липень 1960, по-явилася стаття під заголовком „Бажаємо успіху!“, яка між іншим займається теж справою смерти п. Степана Бандери. У зв'язку з цим стаття твердить наступне:

„Німецька Державна Прокуратура в Мюнхені пові-домила офіційно, що вона приготувляє акт обвинува-

Акtenzeichen: 3b Js U 369 59
Ordnung Aktenzeichen bei Rückantwort erbeten

München, den 16. 9. 1960
Justizgebäude, Maxburgstr. 4
Telefon 99971

Staatsanwaltschaft
bei dem Landgericht München I

Herrn
Jaroslav B e n c a l

M ü n c h e n 8
Zeppelinstr. 67

Betrifft: Ihr Schreiben vom 8. 9. 1960.

Sehr geehrter Herr Benca!

Zu Ihrem Schreiben vom 8. 9. 1960 teile ich mit, daß im Zusammenhang mit dem Tode des Herrn Stefan Bandera am 15. 10. 1959 ein Ermittlungsverfahren gegen Unbekannt eingeleitet wurde. Da sich kein gegen eine bestimmte Person gerichteter Verdacht ergab, wurde dieses Ermittlungsverfahren eingestellt.

Mit vorzüglicher Hochachtung

Staatsanwalt

ВІСТІ З ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ООЧСУ

● У перші роковини трагічної смерті Голови Проводу Організації Українських Націоналістів, сл. п. Степана Бандери, все членство ООЧСУ та всіх організацій Українського Визвольного Фронту в ЗДА складає поклін Борцеві, що впав за державну волю України. В суботу 15-го жовтня ц. р. в усіх українських церквах відправляються заупокійні Богослуження та панахиди. У більшшх скупченнях української імміграції цього річчя СВЯТА УПА пов'язані з урочистим відзначенням смерті державного мужа, ім'я якого стало символом визвольної боротьби нових часів. День 15-го жовтня встановлено для всього членства Організації Українського Визвольного Фронту як **ДЕНЬ ЖАЛОБИ**.

● Приїзд ката України Хрущова на 15-ту генеральну асамблею ОН членство ОВФ метрополітальної округи привітало бурхливими протестаційними демонстраціями, які знайшли широкий відгомін не лише у світовій пресі, радіо та телевізії, але, як ще досі ніколи, стали темою виступів самого Хрущова та його поплічника Подгорного в ОН. Душогуба українського народу охороняло 8.000 ньюйоркської поліції, а число федеральної та військової служби безпеки, змобілізованої на час побуту гостя, покищо ще невідоме. Особливим динамізмом відзначались демонстрації напередодні приїзду Хрущова, в неділю 18 вересня, коли понад 2.000 українців облягало будинок совєтської амбасади до ОН на Парк евіню та 67-й вулиці. У дні відкриття сесії ОН, 20 вересня, українські демонстранти спалили совєтський прапор. На мості, що понад 42-ою вулицею біля будинку ОН, демонстранти повісили опудало Хрущова з написом „Кат України після наступного нюрнберзького процесу“. Демонстрації мали виразно український характер і тим разом цього не могла не признати чи заперечити американська преса.

З приводу приїзду Хрущова на вільну американську землю Головна Управа ООЧСУ вислала протестаційні телеграми до Президента ЗДА Айзенгавера, до двох кандидатів на президента, віце-президента Ніксона та сенатора Кеннеді, до губернатора стейту Нью Йорку

чення проти пані Матвієйко за її участь в смерті Степана Бандери”.

Прошу Державну Прокуратуру Мюнхен І повідомити мене, чи це загально поширюване твердження відповідає правді...”

ВІДПОВІДЬ НІМЕЦЬКОЇ ПРОКУРАТУРИ

На листа п. Я. Бенцалю німецька державна прокуратура в Мюнхені дала дня 16 вересня ц. р. таку відповідь:

„Високоповажаний Пане Бенцаль!

На Ваше письмо з 8. 9. 1960 повідомляємо Вас, що у зв'язку зі смертю пана Степана Бандери, 15. 10. 1959 року розпочато слідче поступування проти невідомого. Це слідче поступування закрито тому, що не знайдено жадного підозріння спрямованого проти якої-небудь означеної людини”.

Рокефеллера та садника міста Нью Йорку Вагнера, на території яких перебуватиме цей самозапрошений влізливць. У телеграмах підкреслено, що український нарід впає першою жертвою російського імперіалізму, який уже понад чотири десятиріччя кує пляни на завоювання світу, та остерігалосся перед облудою світового проїдисвіта. У відповідях, зокрема віце-президент Ніксон та губернатор Рокефеллер, підкреслили велике заінтересування становищем ООЧСУ, який бажали якнайкращих успіхів в її діяльності. Також виступ канадійського прем'єра Дж. Діфенбейкера в обороні свободолюбного українського народу під час нарад 15-ої асамблеї ОН дав притоку Головній Управі ООЧСУ вислати листа-подяку. У листі звернено увагу на забріханість совєтської політики „миру” та на важливість справи визволення України з ярма російського імперіалізму.

РЕЦЕНЗІЯ

Джерелд Райтлінгер: „**ДІМ, ЗБУДОВАНИЙ НА ПІСКУ**”. Протириччя німецької політики в Росії 1939 — 1945. Лондон 1960, стор. 459 (в англійській мові).

Райтлінгер, автор книжки „Дім, збудований на піску”, спирає свої твердження на старанно призбираних джерельних матеріялах, головню матеріялах з Нюрнберзького процесу. Українській справі присвячує він два розділи: п'ятий під заголовком „Україна — небажаний союзник” і шостий — про боротьбу Альфреда Розенберга з катом України, райхскомісаром Е. Кохом. Читати ці два розділи може лише той, хто має досить здорові нерви, бо в них документально представлено, що Україні загрожувала тоді найбільша небезпека, якої вона зазнавала впродовж століть від інших окупантів.

Згідно з плянами Гітлера Україна мала бути сколонізована, а рештки українського населення мали бути загнані до нужденних селищ поза новопобудованими містами (стор. 199). Автор малює Коха як брутальноного сатрапа, завданням якого було нищити духово й фізично українців при кожній можливій нагоді. Тому він противився всяким заходам Розенберга як міністра для окупованих східноєвропейських територій, який нібито хотів зорганізувати автономну українську державу.

Коха підтримували в його екстермінаційній політиці на Україні сам Гітлер, Герінг, Гімmlер, Борман та інші нацистичні можновладці. Кох правив Україною у згоді з інструкціями Гітлера. А вже восени 1941 року Гітлер заявив, що освіта та охорона здоров'я населення України були б для Німеччини фатальними. Українцям, казав він, треба завжди пригадувати, що столицею Німеччини є Берлін, і що українці мають навчитися тільки читати німецькі дороговкази і більше нічого. Українців не вільно організувати. Гітлер боявся українського націоналізму більше як комунізму.

На стор. 200 читасмо: „Борман передав Розенбергові головну суть директив Гітлера щодо німецької

ЗВЕРНЕННЯ ЦК АБН

До прихильників та пробойовиків ідеї АБН у ЗДА

Місяць жовтень — призначений на збірку на діяльність Антибольшевицького Бльоку народів (АБН). Вона повинна проводитися на терені ЗДА з усією інтенсивністю не тільки серед української громади, але й серед інших національних груп з-поза залізної заслони, як теж серед американського суспіль-

політики у формі т. зв. „Восьми засад для панування на східних територіях”. У першій частині цих директив сказано: „Слов'яни мусять на нас працювати. Якщо ми їх не потребуємо, вони мають загинути. Тому всякого роду щеплення (проти віспи та ін.) і медична служба є зайвими. Плодючість слов'ян є для нас небажаною. Чим більше вони будуть уживати засобів проти вагітності, тим ліпше буде для нас. Освіта для слов'ян є небезпечною. Якщо вони навчатися рахувати до ста, то цього з них буде досить. Найкращою для них освітою буде, якщо ми їх виховасмо на корисних слуг. Кожна освічена особа є для нас потенційним ворогом. Ми можемо залишити слов'янам релігію лише для того, щоб відвернути їх увагу від інших справ. Годувати їх треба лише в міру konieczности. Ми є панами і передусім ми приходимо тут до уваги”.

Кох точно притримувався директив Гітлера і нищив „білошкірих муринів”. Райтлінгер питає читача: чому большевики відмовилися судити Коха, а залишили це полякам, яким Кох накоїв менше зла? І відповідає сам на своє питання: а тому, що він робив корисне для червоних москалів діло — нищив запалливо українських націоналістів.

У цій короткій рецензії неможливо подати весь джерельний матеріал і всі міркування Райтлінгера щодо німецької екстермінаційної політики на Україні. Він говорить у своїй книзі між іншим, що по вигубленні жидів мала прийти, мабуть, черга на українців. І тому створилася Українська Повстанська Армія, яка боролася і проти німців, і проти москалів. Ба що більше, провідник українських націоналістів Ст. Вандера був примушений 1943 р. воювати на три фронти: проти німців, москалів і поляків (стор. 170).

Автор підкреслює, що протині українська політика Гітлера, проклямована ним самим уже в червні 1941 р. під гаслом: „Забивайте їх, поневолюйте їх, депортуйте і використовуйте їх” — принесла Німеччині нечувану катастрофу (стор. 359).

У книжці є й помилки, автор деколи неповажно трактує історичні події, однак він вносить багато джерельного матеріалу і позитивно оцінює український спротив всім окупантам української землі.

До книжки додано дві мапи та короткі інформації про дійових осіб, у тому числі цілої низки українських політиків, які боролися за волю свого народу і за це були переслідувані й нищені німцями.

В. Канотівський

ства. Акція АБН лежить в інтересі всього волелюбного людства, тому вона повинна одержати підтримку не тільки національно-політичної антикомуністичної еміграції, але й усіх справжніх антибольшевиків вільного світу.

Збірка відбувається в часі дуже загострених міжнародних відносин і зміцнення революційно-визвольної боротьби поневолених большевизмом націй.

В обличчі назриваючих зі ще більшою натугою, як досі, міжнародних ускладнень, скріплення зовнішньополітичної акції АБН є невідкладним наказом хвилини. Не зважаючи на посилені всебічний наступ Москви на вільний світ, свідомість небезпеки у західних суспільств не зросла відповідно до актуальної загрози для їх волі й незалежності. Проте ж акція АБН вже має свої видатні успіхи, якщо йде про актуалізацію значення революційно-визвольної боротьби уярмлених націй за їх національно-державну незалежність. Тиждень Поневолених Націй — з концепцією розвалу російської імперії, — схвалений Конгресом ЗДА, як вияв солідарності американського народу з національно-визвольною боротьбою поневолених Москвою народів, — це в означеному зміслі вислід теж послідовної акції АБН, що ніколи не йшов на компроміси в найістотнішому питанні — державної незалежності, поборюючи завжди „непередрішенську” концепцію. Тепер необхідно докласти всіх зусиль, щоб зміст резолюції Конгресу ЗДА став напрямною практичної політики визволення для американського й інших урядів вільних націй світу.

Поневолені большевизмом нації творять ключ до розв'язки сучасної світової ситуації і докруги них обертається на ділі вся світова політика. Концепція АБН — розвалу російської імперії на незалежні національні держави усіх поневолених Москвою націй — є порятунком для всього, ще вільного, людства перед московсько-комуністичним знищенням. Переборювання з боку АБН пацифізму, коекзистенціалізму, капітулянтства перед большевизмом — на різних міжнародних конференціях і при різних нагодах, шляхом антибольшевицьких масових демонстрацій, як теж у наших публікаціях має свої наслідки. Ката народів — Хрущова — сьогодні, під впливом дії також прихильників АБН, приймають уже на вільній землі Вашингтона як ворога свободи. Воля ще вільного світу є тим більше загрожена, чим менше він доцінює національно-визвольну антибольшевицьку боротьбу поневолених Москвою націй.

Зі ще більшою натугою розворушувати сумління світу для боротьби проти комуністичної тиранії, здобувати прихильність і активну підтримку для національно-визвольної боротьби уярмлених націй — це наше незмінне завдання.

Кожен із нас мусить перевірити своє сумління, зробити обрахунок совісти, чи дійсно він виконував як слід свої обов'язки супроти воюючої Батьківщини і в

захист ідеї волі й справедливості, задля перемоги Божої правди?! Чи кожен із нас може сказати, що він зробив усе, що в його силі, щоб допомогти перемозі правди?!

Приходять вісті про нові страйки та заворушення молоді й робітників в Україні й Сибіру. Велике значення цих подій якраз тепер треба роз'яснити вільному світові. Наші англомовні періодичні й неперіодичні видання мусять масово поширяться серед відповідальних кіл, зокрема американського суспільства. Вони вказують на єдиний шлях врятувати світ від атомової війни, на розвал із середини московської тюрми народів шляхом координованих одночасних національно-визвольних революцій, при всебічній підтримці вільного світу.

Більше, як колинебудь, необхідно публікувати основні праці про нашу визвольну боротьбу, про терор Москви, її політику винищування й руїни, про господарський потенціал уявлених націй, про їх культуру й історію, зокрема ж про конечність розвалу московської тюрми народів в інтересі всього світу.

Ми стоїмо виключно власними силами. Всю нашу, світових розмірів акцію ведемо, спираючися виключно на власні фінанси. АБН є незалежний у всіх своїх діях. Він захищає, не орієнтуючися ні на кого, ті ідеї, за які борються уявлені Москвою нації. Він держить самостійно фронт проти московських імперіялістів різних кольорів, борючися за розвал тюрми народів на національні демократичні держави в їх етнографічних кордонах. Він поборює політику коєкзистенції, миру за всяку ціну, політику капітуляції, дефетистичні настрої у світі. Він діє у світовому розмірі й здобуває успіхи, як ні одна досі міжнародна формація уявлених Москвою націй. Делегати АБН беруть участь у численних міжнародних антикомуністичних конференціях у різних країнах і континентах світу, з власних фондів. АБН дає власний фінансовий вклад і в Світовий Антикомуністичний Конгрес за волю і визволення. Ідеї і концепції АБН були з успіхом боронені делегатами АБН на міжнародних антикомуністичних конференціях у В'єтнамі (Сайгон), у вільному Китаї (Тайпей), в Тайленді (Бангкок), Мехіко, Гватемалі, Ескоріяді, Франкфурті, Единбургу, Вольцано й ін. Терен його дії не обмежується європейським чи американським континентами! Увесь світ — це арена нашої боротьби!

Наші відпоручники відвідують — проповідуючи нашу правду — і Близький Схід з арабськими країнами включно. Вони включають у комплекс своєї дії також Туреччину, Італію й Іспанію.

АБН намагається розбудувати свої станиці також навколо російсько-комуністичної сфери панування, щоб своїми ідеями проникати за залізну заслону. В цьому пляні Місія АБН на Формозі скріплює духово-моральний потенціал наших братів і сестер своїми радіопередачами в далекі сибірські простори.

Втримання того, що ми вже досягли, і дальша розбудова лежить у руках наших прихильників, бо наша акція стоїть виключно власними силами.

Дипломатично-політична наша дія мусить тепер кріпшати, поїздки зовнішньо-політичного характеру, участь у міжнародних антибольшевицьких конферен-

ціях та зв'язки з політиками вільного світу мусять тепер набрати ще ширшого засягу. Наші англомовні видання мусять збільшити свій наклад багатократно, піднести ще вище свою якість. Ми не сміємо звужувати, а навпаки мусимо ще ширше розгортати зовнішньо-політичну діяльність, бо зокрема задля неї ми залишили наші Рідні Землі, а не задля рятування нашого особистого життя, ані не задля збагачування.

Концепція АБН — координованих, одночасних національно-визвольних революцій, всебічна підтримка яких є життєвою справою Заходу, с альтернативою до всезнищуючої термоядерної війни, тому підтримка АБН лежить в інтересі всього волелюбного людства, з американським суспільством включно.

Проте ж втримання і розгорнення в ще ширших розмірах акції АБН у вільному світі лежить передусім у руках членів уявлених націй, які опинилися на чужині, в їх жертвенності, у виконанні обов'язку супроти тих, що воюють на Рідних Землях.

Ми віримо, що наші сподівання на всебічну підтримку нашої акції з їх сторони, зокрема тим разом фінансову, не заведуть.

Жовтень, 1960.

**ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ
Антибольшевицького
Б'юро Народів (АБН)**

З А К Л И К

У СПРАВІ ХВИЛИНИ СПІЛЬНОЇ МОЛИТВИ

1. В дні 1-го листопада відбудеться цього року, як і минулими роками, — оце вже вшосте — ХВИЛИНА СПІЛЬНОЇ МОЛИТВИ.
2. Основне намірення молитви залишається постійно те саме: молимося в наміренні Української Переслідуваної Церкви й за відродження Християнської України.
3. В зв'язку із 15-ми роковинами арештування Українських Владик (11 квітня 1945 р.) й веденою з цього приводу загальною Акцією Солідарності в обличчя Переслідування Церкви, Молитва повинна в біжучім році бути загальнішою!
4. Хвилина молитви подумана так, щоб досягти повної молитовної єдності, — містичної сполуки всіх українців-християн! Тому хвилина молитви узгіднена (СИНХРОНІЗОВАНА) у цілому світі, щоб ми помолилися дослівно у тій самій хвилині. Молитва призначена на годину 22-гу в Україні; цій годині відповідає година 20-та (8-ма вечора) середньоевропейського часу, яка є дійсна для більшости країн Західної Європи (Австрія, Бельгія, Іспанія, Італія, Німеччина, Франція). Цій годині відповідають у інших країнах такі години: Англія — 19-та; Сх. ЗДА та Сх. Канада (Нью Йорк, Монреаль, Торонто) — 15-та; Буенос Айрес в Аргентині та Ріо де Жанейро в Бразилії — 16-та; Чикаго — 14-та; Вінніпег — 13-та; Лос Анджелес, Сан Франсіско — 12-та; Ванкувер — 11-та; Сідней в Австралії — год. 6-та вранці наступного дня 2 листопада 1960 р.

**ЦЕНТРАЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЇ
СВІТСЬКОГО АПОСТОЛЯТУ**

**О. ОГЛОБЛИН
ГЕТЬМАН ІВАН МАЗЕПА
ТА ЙОГО ДОБА**

Монографія на 410 сторінок з 10 розділів — це синтеза наукової праці автора протягом кількох десятиліть над „добою мазепинського ренесансу“.

Книга в твердій оправі (емітація шкіри) з золотим відбитком на обкладинці.

Ціна книги — з пересилкою — \$ 6.00

Замовлення приймає:
V I S N Y K
P. O. Box 304, Cooper Station,
New York 3, N. Y.

**ЧИТАЙТЕ — ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ
ТИЖНЕВИК
ШЛЯХ ПЕРЕМОГИ**

Орган Українського Визвольного Руху

Річна передплата:

звич. поштою 7.—дол. — лет. поштою 12.—дол.
„ШЛЯХ ПЕРЕМОГИ“ подає правдиві інформації про події на українських землях та приносить обширні відомості про міжнародні події, наświetлюючи їх в дусі інтересів української справи.

„ШЛЯХ ПЕРЕМОГИ“ речево дискутує суспільні й політичні питання української еміграції і містить хроніку українського життя з усіх закутин світу.

„ШЛЯХ ПЕРЕМОГИ“ — це універсальний часопис української еміграції й тому повинен знайтися в кожній українській хаті.

Зголошення передплати просимо слати до:

Verlag SCHLACH PEREMONY
München 8, Zeppelinstr. 67, Germany.

ШАНОВНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ!

ДЕХТО З ВАС ЗАБУВ ВНЕСТИ ПЕРЕДПЛАТУ, ЦЕ НЕ ЗМІЦНЮЄ ВИДАВНИЦТВА, А УСКЛАДНЮЄ І ГАЛЬМУЄ ЙОГО ПРАЦЮ. ВИСНОВОК: ВИПЛІТЬ ЯКНАЙКОРШНЕ НАЛЕЖНУ З ВАС ПЕРЕДПЛАТУ.

АДМІНІСТРАЦІЯ „ВІСНИКА“

**НЕМАЄ УКРАЇНСЬКОЇ РОДИНИ
БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ КНИГОЗВІРНІ!
НЕМА УКРАЇНСЬКОЇ КНИГОЗВІРНІ
БЕЗ ВИДАНЬ ООЧОУ:**

Ціна в дол.

Е. Маланюк: Illustrissimus Dominus Mazepa — гло і постать, 32 стор.	0.50
Е. Маланюк: Малоросійство, 36 стор.	0.50
Е. Маланюк: До проблеми большевизму, 82 стор.	1.00
Е. Маланюк: Нариси з історії нашої культури, 80 стор.	0.50
Е. Маланюк: Остання весна — поезії, 104 стор.	1.50
* Історія Русів, 346 стор., тв. справа	3.00
Д. Донцов: Підстави нашої політики, 210 стор., тверда справа	2.75
Д. Донцов: Правда прагдів великих, 95 стор.	0.50
Д. Донцов: Поетка вогняних меж — Олена Теліга, 93 стор.	0.50
О. ОГЛОБЛИН: Гетьман Іван Мазепа та його доба 410 сторінок	6.00
О. ОГЛОБЛИН: Думки про Хмельниччину	1.00
О. ОГЛОБЛИН: Українсько-московська угода 1654 р., 100 стор.	0.50
О. ОГЛОБЛИН: Хмельниччина і Українська державність, 24 стор.	0.25
І Правда про Росію — за Астольфом де Кюстіном опрацював О. Мирчанський	2.00
А. Книжинський: На дні ССРСР, 232 стор.	2.75
У. Самчук: Чого не гоїть огонь. Роман. — 288 стор.	3.75
Ф. Одрач: Щобетун — повість, 294 стор.	2.50
Т. Ерам: Советський акваріум, 142 стор.	0.50
Л. Старицька-Черняхівська: Іван Мазепа, стор. 154.	1.25
Л. Старицька-Черняхівська: Останній сніп, 44 сторінки	0.50
М. Щербак: Вагаття — лірика, 64 стор.	0.75
М. Щербак: Шлях у вічність, поема, 29 стор.	0.25
В. Гринько: Панславизм в советській історіографії і політиці, 37 стор.	0.25
Б. Кравців: Людина і вояк (сл. п. Р. Шухевича-Чупринки), 31 стор.	0.25
Б. Ляхович: Перевірка наших позицій, 15 стор.	0.15
В. Січинський: Крим — істор. нарис, 31 стор.	0.25
П. Мірчук: З мого духа печаттю (у 25-ліття ОУН, 30 стор.	0.25
РІЧНИКИ „ВІСНИКА“ за 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958 і 1959 роки в гарній полотняній оправі з золотими витисками	5.00

АНГЛОМОВНІ ВИДАННЯ:

Le Vasseur De Beauplan: "A Description of Ukraine" в книзі з мапи України з XVII стол.	3.00
М. Чировський: The economic factors in the growth of Russia, тв. справа, 178 стор.	3.75
О. ОГЛОБЛИН: Treaty of Pereyaslau, 100 стор.	1.00

Замовлення просимо прислати на адресу:

V I S N Y K
P. O. Box 304, Cooper Station,
New York 3, N. Y.